

Toipumisorientaatio näkyväksi

**Mielenterveyden keskusliiton
vuosikertomus 2017**

Sisällysluettelo

Toiminnanjohtajan tervehdys	2
Hallituksen puheenjohtajan tervehdys	3
”Toipumisorientaatio näkyväksi”	4
1. Mielenterveyden keskusliitto potilasjärjestönä	5
2. Miksi Suomi tarvitsee mielenterveyden potilasjärjestöä?	6
3. Jokainen meistä on oikeutettu mielen hyvinvointiin.....	7
4. Mielenterveyden keskusliiton luottamushallinto	8
5. Mielenterveyden keskusliitto muodostuu jäsenyhdistyksistään	9
5.1 Jäsenyhdistystoiminnan tavoitteet ja yhdistystoiminnan tukeminen.....	9
5.2 Jäsenviestintä	13
6. Mielenterveyden keskusliitto on potilasjärjestö	14
6.1.Oikeus- ja sosiaalineuvonta	15
6.2 Koulutustoiminta	16
6.3.Vaikuttamisverkosto ja työryhmät.....	18
6.4. Julkilausumat ja kannanotot.....	18
7. Mielenterveyden keskusliitto on kansalaisjärjestö	19
7.1 Kuntoutumista tukeva toiminta	20
8. Toiminnan mahdollistajat.....	23
8.1 Taloushallinto.....	24
8.2. Henkilöstö	25
8.3 Viestintä.....	27
9. Kehittyvää ja kehittävää järjestötoimintaa	30
10. Mielenterveyden keskusliiton toiminnan arviointi	32
Liittovaltuuston puheenjohtajan tervehdys	33
Liitteet.....	34

Toiminnanjohtajan tervehdys

Mielenterveyden keskusliiton tulevaisuus on mahdollisuus: toimintakertomuksen tehtävä on kertoa, miten näemme tämän hetken ja miten valmistaudumme liitossa tulevaisuuteen.

Menossa on parhaillaan sosiaali- ja terveydenhuollon suurin murros vuosikymmeniin. Kokoluokaltaan se on kuitenkin vielä rajallinen verrattuna digitalisaatioon, jota ei turhaan ole verrattu teolliseen vallankumoukseen. Näyttää siltä, että se muuttaa elämämme, arkemme ja suhteemme toisiin ihmisiin vähintään yhtä perustavaa laatua olevilla tavoilla.

Yksilön, hänen yhteisönsä ja suomalaisen yhteiskunnan kannalta ratkaisevia muutoksia riittää niitäkin. Parhaillaan tehdään lainsäädännön tasolla ratkaisuja, jotka vaikuttavat mielenterveyskuntoutujien elämään tulevina vuosina: sotepalvelujen valinnanvapaus, itsemääräämisoikeus, mielenterveys- ja päihdehuoltolait. Lisäksi mietitään osatyökykyä ja kannustinloukkuja sekä psykoterapian ja muun mielenterveyshoidon järjestämisvastuuta ja saatavuutta.

Kykyä elää muutoksessa kysytään siis meiltä kaikilta, niin järjestöiltä kuin yksilöiltäkin. Liiton kannalta tärkeää on tuoda muutokseen mielenterveyskuntoutujan, mielenterveyspalvelujen asiakkaan ja hänen läheisensä ääni. Myös sitä on toipumisorientaatio, kykyä ja mahdollisuuksia vaikuttaa yhteiskuntaan oman elämän ja arjen lisäksi.

Tästä yksi käytännön esimerkki toimintavuonna oli yhdessä Sininauhaliiton kanssa järjestetty ”Sote – entä järjestöjen ääni?” -kiertue, jossa kutsuttiin viidellä paikkakunnalla keskusteluun niin sote-alan ammattilaisia ja päättäjiä kuin mielenterveysyhdistysten työntekijöitä ja kokemusasiantuntijoita. Kiertue tavoitti 275 ammattilaista ja 64 mielenterveysyhdistysten jäsentä. Kiertueen alueilla mielenterveysyhdistysten ja sote-alan toimijoiden yhteistyö vahvistui ja useita yhdistyksiä kutsuttiin mukaan alueellisiin sote-työryhmiin.

Liiton toipumisorientaatiota korostavat voimavarapohjaiset koulutukset tavoittivat toimintavuoden aikana 1251 ammattilaista, jotka työssään eri aloilla kohtaavat mielenterveyskuntoutujia. Osa näistä koulutuksista järjestettiin yhdessä jäsenyhdistysten kanssa. Kokosimme yhteen kokemusasiantuntijoita ja vertaisohjaajia pitkästä ajasta yhteisille VETURI-päiville. Liikunta- ja kulttuuritoiminta tavoitti 91 jäsenyhdistystä. Vuoden aikana lanseerattiin mielenterveyskuntoutujille varta vasten suunniteltu matalan kynnyksen Askeleita arkeen -kuntoiluohjelma. Mielenterveysneuvonta jalkautui entistä laajemmalle – myös verkkoon neuvontachatin muodossa.

Kaikki tämä on osa toipumisorientaation näkyväksi tekemistä ja vahvistamista. Lisää esimerkkejä löytyy seuraavilta sivuilta. Ja vaikka seuraavana toimintavuonna kärkiteema vaihtuu, ei toipumisorientaatio silloinkaan katoa liiton toiminnasta minnekään.

Olavi Sydänmaanlakka
Toiminnanjohtaja

Hallituksen puheenjohtajan tervehdys

Hyvät ystävät!

Mielenterveyden keskusliitto on potilas- ja kansalaisjärjestö. Muiden järjestöjen tapaan liitto joutuu sopeutumaan lähivuosina historialliseen toimintaympäristön muutokseen.

Digitalisaatio, monikulttuuristuminen, ikääntyminen ja eriarvoistuminen ovat niitä ajassa olevia ilmiöitä, jotka muuttavat pysyvästi totuttuja toimintatapoja ja synnyttävät uusia osallistumisen ja vaikuttamisen muotoja. Samaan aikaan sote- ja alueuudistus pakottaa järjestöjä miettimään uudelleen niitä kumppanuuksia, jotka ovat välttämättömiä esimerkiksi toiminnan rahoituksen turvaamiseksi.

Nämä teemat olivat näkyvästi esillä myös yhdessä Sininauhaliiton kanssa järjestetyllä ”Sote – entä järjestöjen ääni?”-kiertueella. Kiertue kutsui yhteen sote-alan ammattilaisia, päättäjiä, jäsenyhdistysten työntekijöitä ja kokemusasiantuntijoita.

Kiertueella kuultujen puheenvuorojen merkittävintä antia oli se, että muutoksessa voi menestyä parhaiten lähtemällä mukaan muutokseen. Tämä vaatii sitä, että ollaan valmiita uudenlaiseen strategiseen ajatteluun. Liitossamme onkin valmisteilla uusi strategia. Sitä tukee myös järjestöbrändin uudistustyö, joka etenee samanaikaisesti strategian kanssa.

Sääntöjen pohjalta liiton perustehtävät ovat jäsenyhdistystoiminta, vaikuttamistoiminta ja kuntoutumista tukeva toiminta. Vuosikertomuksessa kuvataan, kuinka näiden tehtävien osalta on onnistuttu ja millaisia kehittämistarpeita on havaittu. Nämä havainnot on syytä ottaa huomioon strategian lisäksi myös tulevissa toimintasuunnitelmissa.

Toukokuussa Helsingissä pidetyssä liittokokouksessa jäsenjärjestöjen edustajat valitsivat liitolle uuden luottamushallinnon. Valintojen jälkeen saimme työhön mukaan monia tuoreita kasvoja, kun sekä hallitukseen, että valtuustoon valittiin runsaasti uusia luottamushenkilöitä. Lisäksi maantieteellinen kattavuus on uusissa luottamuselimissä laaja. Alkanutta liittokokoukautta on leimannut innostuneisuus ja aktiivisuus. Ne ovatkin perustavanlaatuisia luottamushenkilöiden ominaisuuksia, välttämättömiä hedelmälliselle yhteistyölle.

Yhteistyöterveisin

Tarmo Raatikainen
Puheenjohtaja

Toipumisorientaatio näkyväksi – tiivistys vuodesta

Mielenterveyden keskusliitto valvoo ja ajaa mielenterveyspotilaiden ja -kuntoutujien ja heidän läheistensä etuja yhteiskunnassa, toimii asiantuntijana heitä koskevissa kysymyksissä ja kehittää tarvittavia palveluita.

Vuoden 2017 painopisteiksi nousivat itsearvioinnin pohjalta seuraavat teemat:

- liiton palveluiden saatavuuden ja käyttäjälähtöisyyden kehittäminen jäsenyhdistyksille, jäsenille ja mielenterveysasioista kiinnostuneille kansalaisille
- digitalisaation ja muihin toimintaympäristön muutoksiin vastaaminen ja proaktiivisuus
- vaikutuksia ja vaikuttavuutta kuvaavan tiedon tuottaminen
- kansainvälisen kokemusosaaminen vahvistaminen liiton ja jäsenyhdistysten toiminnassa.

Toimintavuoden teema ohjasi liiton kaikkea toimintaa. Koulutuksia ja kursseja tuoteistettiin ja niiden markkinointia kehitettiin yhteistyössä eri toimintojen ja jäsenyhdistysten kanssa.

Vertais- ja kokemusasiantuntijakoulutusten kehittämiseen panostettiin: vertaisohjaajien VETURI-päivät järjestettiin yli 10 vuoden tauon jälkeen, ja uusissa koulutussisällöissä näkyvät selkeästi toipumisorientaatio ja kolme asiantuntijuutta. Lisäksi valmistauduttiin hyödyntämään digitalisaation tuomia mahdollisuuksia ja suunniteltiin uusi kurssiopas, joka julkaistiin 2018 alussa. Valtakunnallinen mielenterveysneuvonta aloitti joulukuussa chat-palvelun. Some- ja verkkoviestintää liiton suurista jäsentapahtumista (mestaruusturnaus, liittokokous, kulttuuri- ja yleisurheilupäivät) tehostettiin.

Toukokuussa Helsingin liittokokouksessa valittiin liittovaltuusto ja hallitus seuraavaksi kolmivuotiskaudeksi.

Heinäkuussa liitto osallistui SuomiAreenaan yhteistyössä FinFamin kanssa teemalla ”Hullunkuriset perheet”. Teemalla korostettiin sitä, että jokainen perhe on erilainen ja haastavia tilanteita koetaan kaikissa perheissä. Häpeän ja ennakkoluulojen sijaan tarvitaan lisää ymmärrystä, avunantoa ja laadukasta tukea.

Marraskuussa julkaistiin Mielenterveysbarometri yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa, ensimmäistä kertaa työelämäteemalla. Selvä enemmistö barometriin vastaajista oli sitä mieltä, että töitä tulee sopeuttaa mielenterveyskuntoutujan mukaan. Myös mielenterveysviikon teemana oli Työ mielessä. Liitto pyysi jäseniään kertomaan, millainen on heidän mielestään hyvä työpaikka. Vastaajat korostivat erityisesti työpaikan ilmapiirin vaikutusta työssä jaksamiseen sekä rentoa ja hyväksyvää tunnelmaa, jossa ketään ei syrjitä.

Syksyn aikana järjestettiin Sininauhaliiton kanssa viidellä paikkakunnalla ”Sote – entä järjestöjen ääni?” -kiertue. Kiertue kutsui yhteiseen keskusteluun sote-alan ammattilaisia ja päättäjiä sekä liiton jäsenyhdistysten työntekijöitä ja kokemusasiantuntijoita. Kiertue tavoitti 275 ammattilaista ja 64 mielenterveysyhdistysten jäsentä. Keskeisenä teemana oli saada mielenterveys- ja päihdekuntoutujien tuottama kokemustieto kuuluviin sote-uudistuksessa.

Jäsenyhdistyksille tuotettiin entistä monipuolisempi paketti erilaisia koulutuksia ja tapahtumia. Liiton kaikki työntekijät tekevät yhteistyötä jäsenyhdistysten kanssa. Koulutus-, kokemus- ja vertaistoimintaa vahvistettiin. Työ- ja koulutusvalmennuksesta muokattiin koulutus- ja kehittämisyksikkö, joka koordinoi koulutusten sisältöjen

uudistamista, tuotteistamista ja monipuolistamista. Yhteistoimintaa muiden toimijoiden kuten päihde-, potilas- ja vammaisjärjestöjen kanssa vahvistettiin edelleen, jotta voimme entistä paremmin vastata kohderyhmämme moninaisiin tuen tarpeisiin.

1. Mielen terveyden keskusliitto potilasjärjestönä

Kuten liitto säännöissään toteaa, sen tarkoitus on Suomen mielen terveyspotilaiden ja -kuntoutujien yhdistysten keskus- ja yhteistyöjärjestönä valvoa ja ajaa heidän etujaan yhteiskunnassa, toimia asiantuntijana heitä koskeissa kysymyksissä ja tuottaa heidän tarvitsemiaan palveluja.

Lisäksi liiton tarkoitus on vähentää mielen terveysongelmiin liittyvää stigmaa sekä edistää muutenkin mielen terveyskuntoutujien asemaa ja oikeuksia yhteiskunnassa.

Liitto ottaa toimissaan huomioon erityisesti mielen terveyskuntoutujat ja -potilaat ja heidän läheisensä, mutta myös muut vammais- ja erityisryhmät, jotka voivat olla mielen terveysyistä vaarassa syrjäytyä yhteiskunnassa.

Liitto tukee ja edistää jäsenyhdistysten vertaistuki- ja kansalaisjärjestötoimintaa sekä ennaltaehkäisevää mielen terveys- ja päihdetyötä. Liitto on puoluepoliittisesti ja maailmankatsomuksellisesti sitoutumaton.

Tarkoituksensa toteuttamiseksi liitto

- a) edistää mielen terveyspotilaiden ja -kuntoutujien sosiaaliturvaa, kuntoutusta, sopeutumisvalmennusta, työllisyyttä, opintoja ja asunto-oloja tekemällä aloitteita, järjestämällä palveluja ja olemalla yhteistyössä alan viranomaisten, järjestöjen ja muiden yhteisöjen kanssa kotimaassa ja ulkomailla sekä toimimalla mielen terveyspotilaiden ja mielen terveyskuntoutujien etujärjestönä muilla vastaavilla tavoilla
- b) tukee jäsenjärjestöjen toimintaa
- c) järjestää mielen terveysongelmiin, niiden ennaltaehkäisyyn, hoitoon ja kuntoutumiseen liittyvää tiedotus-, kehittämis- ja tutkimustoimintaa
- d) tuottaa mielen terveyspotilaille ja mielen terveyskuntoutujille kuntoutumista tukevia palveluja
- e) järjestää ja tukee mielen terveyspotilaiden ja mielen terveyskuntoutujien liikuntatoimintaa
- f) järjestää ja tukee nuorille aikuisille, 18–30-vuotiaille, mielen terveyspotilaille ja kuntoutujille suunnattua vertaistukeen perustuvaa kuntouttavaa toimintaa
- g) järjestää ja tukee mielen terveyspotilaiden ja -kuntoutujien kulttuuritoimintaa
- h) harjoittaa mielen terveyspotilaiden ja mielen terveyskuntoutujien kuluttaja-, nuoriso-, vanhus- ja terveystoimintaa sekä pyrkii yleensä parantamaan harrastus- ja vapaa-ajanviettomahdollisuuksia

Mielen terveyspotilas ja -kuntoutuja saa käyttää liiton heille tuottamia palveluja riippumatta jäsenyydestä liiton jäsenyhdistyksessä, ellei jotakin palvelua poikkeuksellisesti myönnetä pelkästään jäsenenä.

Sääntöjen pohjalta perustehtäviä ovat

- 1) Jäsenyhdistystoiminta
- 2) Vaikuttamistoiminta
- 3) Kuntoutumista tukeva toiminta

2. Miksi Suomi tarvitsee mielenterveysalan potilasjärjestöä?

Liiton toimintaympäristö muodostuu mielenterveyteen liittyvistä yhteiskunnallisista ilmiöistä ja järjestötoiminnan yhteiskunnallisesta roolista Suomessa.

Mielenterveyden häiriöt Suomessa

Mielenterveyden häiriöt ovat suurimpia yksittäisiä yhteiskunnasta syrjäytymisen syitä. Sairastuminen aiheuttaa työkyvyttömyyttä, haittaa opiskelua ja vaikuttaa arjessa selviytymiseen. Siihen liittyy usein häpeää, pelkoa ja yksinäisyyttä ja aktivoituminen oman kodin ulkopuolelle voi olla ylitsepääsemättömän vaikeaa.

Mielenterveyden häiriöt ovat yleisiä kaikissa ikäryhmissä: lapsista ja nuorista 15–20 %, aikuisista 20–25 % sekä yli 65-vuotiaista 16–30 % kärsii jostain mielenterveyden häiriöstä. Yleisimpiä ovat masentuneisuus- ja ahdistuneisuushäiriöt. Mielenterveyssyistä myönnettyjen eläkkeiden määrä on vähentynyt kolmanneksella vuodesta 2007. Masennus on edelleen työkyvyttömyyseläkkeiden suurin yksittäinen syy. Työkyvyttömyyseläkkeistä yli 40 % on myönnetty mielenterveyden häiriöiden vuoksi.

Syrjäytymiskehityksessä olevien henkilöiden ongelmat kasautuvat, vaikuttavat yksinäisyyden kokemukseen ja lisäävät moninaisia palvelujen ja tuen tarvetta. Mielenterveys- ja päihdepalveluissa avohoidon lisääminen ja sairaalahoidon vähentäminen on ollut tavoitteena jo pitkään.

Mielenterveysjärjestön tärkeä tehtävä on parantaa sairastuneiden elämänlaatua. Tavoitteena on turvata tarpeenmukaiset palvelut ja hyvä hoito kaikille riippumatta heidän kyvyistään, aktiivisuudestaan, asuinpaikastaan tai asemastaan. Ihmisoikeuksien näkökulmasta yhdenvertainen kohtelu on toimivan ja inhimillisen yhteiskunnan perusedellytys.

Mielenterveyden keskusliiton tavoitteena on vaikuttaa yhteiskunnallisiin instituutioihin, palveluihin ja lakeihin niin, että sairastuminen ei automaattisesti tarkoittaisi yhteiskunnasta ja osallisuudesta syrjäytymistä. Oikeus opiskeluun, työhön ja aktiiviseen elämään kuuluu kaikille. Osallisuuden on voitava olla mahdollista myös yksilöllisistä lähtökohdista käsin, räätälöidysti ja omien voimavarojen mukaisesti.

Keskeisimmät yhteiskunnalliset muutokset:

- Kestävyysvaje: muutokset julkisissa palveluissa – valtion säästötoimenpiteet, ikärakenteen muutos ja elatussuhteen muutos, asiakasmäärien kasvu julkisissa palveluissa
- Sote- ja maakuntauudistus
- Digitalisoituvat palvelut, digisyрjäytymisen ennaltaehkäisy, digiosallisuuden vahvistaminen
- Ihmisen omia voimavaroja tukevan lähestymistavan, kokemusasiantuntijuuden ja kokemustiedon vahvistaminen kaikissa sosiaali- ja terveystalvissa
- Mielenterveys- ja päihdepalvelujen mahdollistaminen myös väestömäärältään pienemmille alueille ja haja-asutusalueille
- Laitoshoitopaikkojen väheneminen, avohoidon lisääntyminen ja kehittäminen, ennalta ehkäisevä mielenterveystyö ja peruspalvelut
- Työmarkkinoiden polarisaatio sekä työmarkkinoiden rakennemuutos

- Tarve työurien pidentämiselle, maakunnalliset työllistymisen ja työkyvyn tukemisen mallit osatyökykyisille, kannustinloukut
- Työkyvyttömyyseläkkeiden kasvu erityisesti nuorten osalta
- Kuntoutustarjonnan sirpalemaisuus ja koordinoinnin haasteet, etäkuntoutuksen mahdollisuudet
- Uudet osallistumisen muodot

Keskeisimmät valtiolliset kehittämistyöryhmät tai lainsäädäntöuudistusprosessit:

- sote-uudistus
- maakuntauudistus
- valinnanvapautta koskevan lainsäädännön uudistaminen
- sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskeva itsemääräämisoikeuslain valmistelu
- mielenterveyslain ja päihdehuoltolain kokonaisuudistus
- osatyökyvyttömyys- ja kannustinloukut
- lääkekorvauksia koskevat säästöesitykset
- sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksut
- potilaan ja asiakkaan oikeusturvakysymykset; psykiatrisen potilaan oikeusturva
- hallitusohjelman mukaiset kärkihankkeet: palvelut asiakaslähtöisiksi, edistetään terveyttä ja hyvinvointia sekä vähennetään eriarvoisuutta, Osatyökykyisille tie työelämään (OTE)

Vaikuttamis- ja edunvalvontatehtävän lisäksi liitto pyrkii vastaamaan konkreettisesti avuntarpeeseen: tarjoamaan neuvontaa, ohjausta ja tukea psyykkisesti haastavissa elämäntilanteissa oleville ja heidän läheisilleen.

Liitto toimii noin 160 jäsenyhdistyksen yhteistyökumppanina valtakunnallisesti ja paikallisesti kaikkialla Suomessa. Järjestötoiminta on perinteisesti tarjonnut matalan kynnyksen toimintaperiaatteiden mukaisesti tukea sairastuneille ihmisille. Työssä on korostunut vapaaehtoisuuden ja vertaisuuden voima: ”En ole yksin ongelmieni kanssa, voin osallistua toimintaan omien voimavarojeni mukaisesti.” Liiton ja jäsenyhdistysten rooli vertaisuuden, kokemustiedon ja kokemusasiantuntijuuden kehittämisessä ja esiintuomisessa on erityisen merkittävä.

3. Jokainen meistä on oikeutettu mielen hyvinvointiin

Liiton toimintaa kehitetään arvojen, vision ja strategisten painopisteiden mukaisesti. Liiton visio vuoteen 2020 on tiivistetty yhteen lauseeseen: ”Jokainen meistä on oikeutettu mielen hyvinvointiin.”

Liiton päämäärä on vaikuttaa yhteiskuntapolitiikkaan, päätöksentekoon ja kansalaiskeskusteluun niin, että mielen hyvinvointi toteutuu jokaisen ihmisen perusoikeutena. Liitto toimii myös vaikuttajana ja asiantuntijana mielenterveyslainsäädännön, julkisten palveluiden ja viranomaistoiminnan kehittämisessä.

Strategian painopisteet

1. Jokainen on oikeutettu arvokkuuteen ja osallisuuteen

Edistetään mielenterveyspotilaiden, -kuntoutujien, kuntoutuneiden ja läheisten omanarvontuntoa, ainutlaatuisia kokemusasiantuntijuutta ja vertaisuutta sekä osallisuutta omassa elinympäristössä ja kansalaisyhteiskunnassa.

2. **Jokainen ihminen on voimavara yhteiskunnalle ja palvelujärjestelmälle**
Vahvistetaan osaamista ja tietotaitoa palvelurakenteissa ja mielenterveyskuntoutujien kanssa työskentelevien verkostoissa kuntoutujien voimavarojen ja asiantuntijuuden hyödyntämiseksi.
3. **Mielenterveyden keskusliitto on ihmisoikeusjärjestö**
Valvotaan sekä edistetään mielenterveyskuntoutujien, kuntoutuneiden ja heidän läheistensä aseman, perus- ja ihmisoikeuksien, itsemääräämisoikeuden sekä etujen toteutumista yhteiskunnassa.

Koko toiminnan läpäisevät teemat

Kolme asiantuntijuutta:

Kuntoutujan itsensä, kuntoutumiskokemusta hankkineen koulutetun vertaisen ja ammattilaisen asiantuntijuus.

Kansalaislähtöinen yhdistystoiminta:

Mielenterveyden keskusliitto on jäsenyhdistystensä ja jäsentensä etua valvova ja ajava keskus- ja yhteistyöjärjestö.

4. Mielenterveyden keskusliiton luottamushallinto

Liittokokous

Mielenterveyden keskusliiton ylin päättävä elin on joka kolmas vuosi pidettävä liittokokous, jossa päätösvalta on jäsenyhdistysten valitsemilla edustajilla. Liittokokous järjestettiin toukokuussa Helsingissä. Seuraava liittokokous on 2020.

Liittovaltuusto

Liittokokouksessa valittiin liittovaltuusto kolmivuotiskaudeksi. Puheenjohtajaksi valittiin Jyrki Nieminen Tampereelta ja varapuheenjohtajaksi Mirva Heino Porista. Jäsenluettelo on liitteenä (25 jäsentä, liite II).

Valtuusto kokoontuu kahdesti vuodessa. Se käsittelee muun muassa toimintakertomuksen, tilinpäätöksen ja jäsenyhdistysten aloitteet sekä vahvistaa toimintasuunnitelman seuraavaksi vuodeksi.

Hallitus

Liittokokouksessa valittiin hallitus kolmivuotiskaudeksi. Puheenjohtajaksi valittiin Tarmo Raatikainen Kuusamosta, ja hallitus valitsi varapuheenjohtajaksi Markus Raivion Porvoosta. Jäsenluettelo on liitteenä (8 jäsentä, liite III). Toimintavuonna hallitus kokoontui 8 kertaa.

Hallituksen työryhmät

Hallitus voi perustaa tavoitteidensa saavuttamisen tueksi työryhmiä. Työryhmien toimialueet ja edustus on kuvattu liitteessä (Liite IV). Uusi hallitus päätti, että edunvalvonta-, liikunta- ja kulttuuri- sekä omaistyöryhmä ja järjestö- ja ansiomerkkitoimikunta jatkavat. Niiden kokoonpanoa uusittiin avoimella jäsenhaulla.

Palkinnot ja kunnianosoitukset

Liitto myöntää ansiomerkkejä ja muita kunnianosoituksia jäsenyhdistysten tai liiton toiminnassa ansioituneille luottamus- ja toimihenkilöille. Ansiomerkkejä myönnettiin yhteensä 43.

Kultainen ansiomerkki (20 vuotta)	10 kpl
Hopeinen ansiomerkki (15 vuotta)	11 kpl
Pronssinen ansiomerkki (10 vuotta)	8 kpl
Teräksinen ansiomerkki (5 vuotta)	14 kpl

5. Mielen terveyden keskusliitto muodostuu jäsenyhdistyksistään

5.1 Jäsenyhdistystoiminnan tavoitteet ja yhdistystoiminnan tukeminen

Liitto tukee jäsenyhdistyksiään koulutuksen, ohjauksen ja neuvonnan keinoin. Jäsenyhdistykset ovat ensiarvoisen tärkeitä vertaistuen antajia ja yhteiskunnallisia vaikuttajia valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti. Vaikuttamistoiminnassa vapaaehtoisen mielen terveyystyön ja yhdistystoiminnan merkitys korostuu, koska yhdistykset seuraavat kuntoutujien paikallisia palveluja ja asemaa.

Toimintavuonna jäseneksi liittyi kuusi yhdistystä ja yksi yhdistys purki toimintansa. Vuoden lopussa jäsenyhdistyksiä oli 163 (Liite V) ja niissä 17 218 jäsentä.

Koulutukset, tapahtumat ja tapaamiset

Järjestöpäivät

Liitto kokoaa jäsenyhdistystensä luottamusjohtoa ajankohtaisten asioiden pariin järjestämällä vuosittain alueelliset järjestöpäivät Etelä-, Keski- ja Pohjois-Suomessa. 2017 näissä kolmessa tapahtumassa oli mukana 37 % jäsenyhdistyksistä. Teemoja olivat päihde- ja mielen terveysjärjestöjen toimintaprofiilit, mielen terveyskuntoutujien työhön paluun edellytykset sekä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen uudistus. Lisäksi perehdyttiin ennalta liittokokouksen päätöksentekoon ja käytäntöihin.

Seuturyhmät

Liitto kokoaa jäsenyhdistystensä aktiivitoimijoita yhteen myös maakunnallisesti seuturyhmittäin. Tavoitteena on koulutuksen lisäksi lisätä yhdistysten omaehtoista yhteistyötä. 2017 seuturyhmiin osallistui 38 % jäsenyhdistyksistä. Jäsenistön toiveesta koulutus käsitteli yhdistysten perustehtävää, teemoina mm. hallituksen tehtävät, päätösvalta yhdistyksessä, kokoukset ja asiakirjat. Yhdistystoiminnan jatkuvuuden ja rahoituksen turvaamiseksi jäsenyhdistyksissä on oltava toimiva hallinto sekä valta- ja vastuukysymykset selvillä.

Kilta-jäsenrekisterikoulutus

Liitto tarjoaa jäsenyhdistyksille maksutonta, sähköistä Kilta-rekisteriä jäsenluetteloiden ja tapahtumien hallintaan. Käyttökoulutuksia pidettiin 3 ja niihin osallistui yhteensä 28 yhdistystä. Osa koulutuksista jouduttiin siirtämään seuraavalle vuodelle, koska EU:n tietosuojalainsäädännön uudistus tuo uusia tietosuojaan ja henkilötietojen käsittelyyn liittyviä velvoitteita. Kilta-rekisteriä käytti vuoden lopussa 53 yhdistystä.

Työntekijäpäivät

Noin kolmasosalla jäsenyhdistyksistä on suora STEA-rahoitus tai omaa palvelutuotantoa, ja niiden palkatuille työntekijöille järjestetään vuosittain työntekijäpäivät. Tavoitteena on työntekijöiden omaehtoisen verkostoitumisen tukeminen ja eväiden antaminen työhyvinvoinnin ylläpitämiseen. Lisäksi perehdyttiin toipumisorientaation mielenterveystyön uudenaikaisena toiminta- ja ajattelumallina.

Yhdistysten palvelupuhelin

Helmikuussa otettiin käyttöön uusi tukimuoto, yhdistysten palvelupuhelin (maanantaisin klo 12-16 kesä-, heinä- ja elokuuta lukuunottamatta). Tavoitteena on parantaa yhdistyspalvelujen tavoitavuutta, ohjausta ja neuvontaa. Soittoja tuli yhteensä 37, ja suurin osa koski yhdistystoiminnan perusasioita ja täsmennyksiä valta- ja vastuukysymyksiin. Jatkossa tarvitaan siis palvelun vahvempaa markkinointia ja enemmän kuin yksi vastaaja.

Vertaisohjaajien täydennyskoulutus

Liiton työ- ja koulutusvalmennus toteutti 4 vertais- ja kokemusasiiantuntajakoulutusta, joissa oli 99 osallistujaa. Jäsenyhdistyksille suunnattiin myös 5 Muutoksen avaimet-valmennusta, työpajaa ja voimavaraluentoa, joissa oli 69 osallistujaa. Yhdessä yhdistysten kanssa järjestettiin 4 valokuva- ja elokuvakurssia, joissa oli 30 osallistujaa. Yhteistyössä Sininauhaliiton kanssa järjestetylle ”Soteuudistus - entä järjestöjen ääni?” -kiertueelle osallistui 64 jäsenyhdistysten edustajaa. MITU-hankkeen savuttomuuskoutsi- ja muissa koulutuksissa oli 74 osallistujaa jäsenyhdistyksistä.

Oikeusneuvonta

Oikeusneuvonnan tehtävänä on vaikuttaa mielenterveyskuntoutujien asemaan ja oikeuksien toteutumiseen. Liiton lakimies neuvoo kuntoutujien ja omaisten oikeusturvaan liittyvissä kysymyksissä, hoitaa kuntoutujien edunvalvontatehtäviä ja kouluttaa etenkin edunvalvonta-asioista ja kuntoutujien oikeuksista. Lakimies koulutti kahdessa valtuustoseminaarissa, jossa oli 70 osallistujaa ja kaikilla kolmella järjestöpäivillä, joissa oli yhteensä 105 osallistujaa.

Yhdistyskäynnit

Liiton luottamus- ja toimihenkilöt ovat osallistuneet jäsenyhdistysten tapahtumiin ja vuosijuhliin sekä tehneet tutustumiskäyntejä yhdistyksiin.

Liikunta- ja kulttuuritoiminta

Tavoitteena on edistää mielenterveyskuntoutujien hyvinvointia liikunnan ja kulttuurin keinoin. Tärkeää on, että jäsenet oivaltavat kulttuurin ja liikunnan merkityksen myös omassa kuntoutumisessa.

Liikunta- ja kulttuuritoiminta tavoitti 91 jäsenyhdistystä ja 1229 osallistujaa. Työntekijöitä oli yksi palkattu kokopäiväinen liikuntas sihteeri. Kulttuurityötä tekivät hänen lisäkseen oman toimensa ohella yhdistyskoordinaattori ja yksi työ- ja koulutusvalmennuksen työntekijä. Toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä oli mukana liikunta- ja kulttuuriryöryhmä. Nykyisten resurssien puitteissa tavoitavuutta voidaan pitää hyvänä. Jäsenistön hyvinvointia ja jäsenyhdistysten omaa liikunta- ja kulttuuritoimintaa on käytännössä tuettu seuraavin tavoin.

Uusien liikunta- ja kulttuurivastaavien saamiseksi jäsenyhdistyksiin järjestettiin kaksi pitkää (á 6 pv) koulutusta, joissa vertaisohjaajat perehtyivät liikunta- ja kulttuuritoiminnan aloittamiseen ja kehittämiseen. Liikunta- ja kulttuurivastaavat sekä muut ryhmänohjaajat saivat tukea työhönsä kolmessa alueellisessa ideapäivässä. Kulttuurivastaaville järjestettiin kaksipäiväinen lyhytelokuvan tekemisen jatkokurssi. Askeleita arkeen -hankkeen kävelykoutsikoulutuksiin osallistui 70 osallistujaa 33 yhdistyksestä. Yhteensä liiton järjestämiin liikunta- ja kulttuurikoulutuksiin osallistui 137 henkilöä. Facebookin suljettu MTKL Liikuntavastaavat -ryhmä jatkoi toimintaansa liikuntavastaavien vertaistuen ja uusien ideoiden jakamisen foorumina

Liikunnan tietoisku ja liikuntavinkki-ideoita esitettiin alueellisilla järjestöpäivillä ja työntekijäpäivillä. Mielenterveysmessuilla järjestettiin kaksi yleisöluentoa Askeleita arkeen -hankkeesta. Tietoiskuissa ja luennoilla oli 229 osallistujaa.

Mestaruusturnauksessa Tampereella lajeina olivat salibandy ja futsal. Turnaukseen osallistui 19 joukkuetta ja yhteistyökumppaneita olivat Tampereen Ilveksen salibandy- ja futsaljaostot. Vuoden suurin jäsentapahtuma, kulttuuri- ja yleisurheilupäivät järjestettiin Seinäjoella teemalla ”Komiasti yhyres”. Mukana oli 338 jäsentä 37 jäsenyhdistyksestä. Askeleita arkeen -yhteiskävelyyn osallistui 104 henkilöä.

Askeleita arkeen -hankkeen paperinen matalan kynnyksen kävelykalenteri sai hyvän vastaanoton jäsenistön keskuudessa. Rinnalle kehitettiin mobiilisovellus julkaistavaksi tammikuussa 2018.

Tapahtumayhteistyö jäsenyhdistysten kanssa

Iloliikkuja 31.8.2017 Helsinki

Tavoitteena on aktivoida mielenterveyskuntoutujia liikunnan pariin, tutustumaan uusiin lajeihin ja viettämään yhdessä mukavaa iltapäivää. Uusina lajeina olivat frisbeegolf ja puistojooga. Noin 100 hengen tapahtuman järjestävät vuosittain pääkaupunkiseudun mielenterveysyhdistykset ja -toimijat. Mukana olivat myös Keskuspuiston ammattiopiston ja Stadin ammattiopiston opiskelijat.

Aurora-päivä 9.3.2017 Helsinki

Tapahtuma on tarkoitettu Auroran sairaalan potilaille, omaisille ja henkilökunnalle, ja tavoitteena on levittää tietoa mielenterveystoimijoista ja niiden toiminnasta. Tapahtuma keräsi noin 100 osallistujaa. Järjestäjiä ovat pääkaupunkiseudun mielenterveysyhdistykset ja -toimijat.

Taloudellinen tuki

Yhdistysavustukset

Liitto jakoi STEAn myöntämää avustusta 92 jäsenyhdistykselle yhteensä 172 000 euroa. Avustuksia myönnettiin vertaistoiminnan eri muotoihin ja pienlaitteiden, erityisesti älypuhelinten ja tietokoneiden, hankintaan. Tuki on tarkoitettu yhdistyksille, jotka eivät suoraan saa STEA-rahoitusta.

STEA velvoittaa liiton huolehtimaan avustusehtojen mukaisesta raportoinnista ja varmistamaan avustuksen tuloksellisuuden ja tarkoituksenmukaisuuden. Yhdistykset kokevat hakemisen ja raportoinnin hankalaksi ja toivovat lisää koulutusta avustusten hakemiseen.

Liitto myönsi uuden yhdistyksen starttirahan 1 yhdistykselle ja perusavustusta 92 yhdistykselle, joista 72:lle lisäksi toiminta-avustusta. Uuden toimintamuodon kehittämiseen ja kokeilemiseen tarkoitettua kehittämisavustusta myönnettiin 11 yhdistykselle.

Opintokeskus Sivis

Opintokeskus Sivis myönsi liitolle tukea koulutuksiin 500 opetustuntia (á 21 euroa) eli yhteensä 4 074 euroa. Jäsenyhdistykset voivat hakea rahoitusta liiton kiintiöstä. Liitto käytti jäsenyhdistysten kanssa tukea 194 tuntia 21 opintojaksolla, ja tällä koulutettiin 433 henkilöä.

Pieni Ele -vaalikeräys

17 vammais- ja terveysjärjestön vaalikeräykseen ilmoittautui kuntavaaleissa 59 jäsenyhdistystä 67 paikkakunnalla. Puolet kunkin kunnan lipaskeräyksen tuotosta käytetään paikallisten yhdistysten toimintaan ja puolet valtakunnalliseen työhön.

Keräys tuotti 1,3 miljoonaa euroa, josta liiton osuus oli kulujen jälkeen 15 680 euroa. Lahjoitusten avulla järjestöt paikallisyhdistyksineen helpottavat vammaisten ja pitkäaikaissairaiden ihmisten arkipäivää. Keräystuotolla saadaan esimerkiksi neuvontaa, vertaistukitoimintaa ja virkistystä.

EU:n ruoka-apu

EU:n vähävaraisimmille suunnatun elintarvikejakelun piirissä oli 26 jäsenyhdistystä, ja ruoka-apua pidettiin erittäin tarpeellisena. Yhdistykset joko jakoivat ruokakasseja tai valmistivat ruoka-annoksia yhteensä 55 000 kilosta elintarvikkeita. Valikoimaan kuuluivat makaroni, hapankorppu, maitojauhe, mysli, puurohiutale, lihasäilyke, hernekeitto, pasta-annos sekä sämpylä- ja vehnäjuuho.

Yhdistystoiminnan tunnusluvut

Yhdistystoiminnan tunnusluvut	Yhdistysten määrä	Koulutusten tai tapahtumien määrä	Osallistujien määrä
Kilta-rekisterikoulutus	28	3	48
Järjestöpäivät	60	3	105
Työntekijäpäivät	22	1	37

Seuturyhmät	62	11	164
Liittokokous	81	1	140
Lakimies		7	290
Neuvontapuhelin			37
Työ ja koulutusvalmennus			
Vertaisohjaaja- ja kokemusasiantuntijakoulutukset		4	99
Luennot, koulutukset, valokuva- ja elokuvakurssit		9	168
MITU-hanke			74
Liikunta- ja kulttuuritoiminta			
Mestaruusturnaus	8	1	276
Kulttuuri- ja yleisurheilupäivät	37	1	338
Kävelykoutsu-koulutus	33	4	70
Kulttuuri- ja liikuntavastaavien koulutus	9	2	20
Ideapäivät	16	3	39
Askeleita arkeen yhteiskävely		1	104
Lyhytelokuvakoulutus	7	1	8
Räp-sanoituskisa	3	1	3
Palaverit yhteistyötahojen kanssa	5	5	72
	5	1	80
Iloliikkuja tapahtuma			
Aurora-päivä	5	1	100
Yhteensä	381 (2016:254)	60 (2016:36)	2272 (2016:2809)

5.2 Jäsenviestintä

Jäsenviestinnän 2016 uusittu kanavapaketti todettiin toimivaksi. Mielenterveys-yhdistyksen kevät- ja syyskalenterit toimitettiin ja yhdistysten hallituksille ja työntekijöille tarkoitettu jäsenkirje ilmestyi 7 kertaa. Facebookin MTKL Yhdistysuutisilla oli vuoden lopussa noin 750 seuraajaa. Verkkosivujen palautelomakkeen kautta tuli 162 yhteydenottoa, joista 13 tunnistettavasti jäsenyhdistyksistä.

Jäsenlehti Revanssi ilmestyi neljä kertaa, sekä painettuna että pdf-muodossa verkossa. Lehden painatus kilpailutettiin seuraavaa vuotta varten sosiaali- ja terveysjärjestöjen kattojärjestö SOSTEn koordinoiman yhteishankinnan kautta.

Vuoden Pomppu -palkinnon sai Ristiinan mielenterveysyhdistys Rislä, joka panosti ansiokkaasti Suomi 100 -teemavuoteen sekä yksinäisyyden torjuntaan. Palkinnon perustelujen mukaan Rislä on tehnyt pienillä resursseilla erinomaista tulosta, kehittänyt toimintaansa ja kasvattanut jäsenmääräänsä. Pomppu jaettiin kolmatta kertaa, ja sen saajien mukaan liiton tiedotustuki on nostanut jokaisen yhdistyksen näkyvyyttä paikkakunnallaan.

Liiton suurten jäsentapahtumien (Mestaruusturnaus, liittokokous, kulttuuri- ja yleisurheilupäivät) viestintä nostettiin uudelle tasolle erityisesti verkko- ja somenäkyvyydessä. Ennakkosuunnittelun ansiosta viestintä oli nopeaa ja ajantasaista, yhdistykset ja jäsenet esiin nostavaa ja onnistui hyvin myös tapahtumien tunnelman välittämässä visuaalisesti.

Mielenterveysviikon teemana oli Työ mielessä, ja viestintää rakennettiin aiempaa tiiviimmin yhdessä jäsenyhdistysten kanssa. Yhdistykset tuottivat liitolle kuvauksia siitä, millainen on hyvä työpaikka ja liitto käytti koostetta viikon viestinnässä. Lisäksi liitto julkaisi verkossa yhdistysten viikkoon liittyvät tapahtumat ja toimitti yhdistyksille viestintämateriaalia kuten julistepohjat. Jäsenyhdistyksille tuotettiin materiaalia myös muihin yhteisiin kampanjoihin: Henkisen hyvinvoinnin viikolla teemasta Voimaa musiikista ja kynttilätapahtumia varten Sytytä kynttilä -teemalla.

Missä onnistuimme?

- Liiton järjestämiä yhdistystoiminnan koulutuksia ja tapahtumia pystyttiin tarjoamaan kattavasti alueellisesti
- Valtakunnalliset liikunta- ja kulttuuritapahtumat olivat suosittuja ja järjestelyt onnistuivat hyvin.
- Liikunta- ja kulttuuritoiminta tavoitti 91 jäsenyhdistystä.
- Askeleita arkeen -kävelykalenteri
- Tuotimme mielenterveysbarometriin ja -viikkoon liittyvää viestintäsisältöä yhdessä jäsenyhdistysten kanssa

Mitä kehitämme?

- Yhdistystoimintaan liittyvien koulutusten ydinasioiden lisäksi täydentävää tietämystä verkostoitumisesta ja kehittämisestä
- Yhdistystoiminnan peruskoulutus tulisi pilkkoa osiin, jolloin pystytään paremmin ottamaan huomioon osallistujat erilaisina oppijoina
- Kilta-rekisterin käytön lisääminen jäsenyhdistyksissä markkinoimalla ja koulutusta lisäämällä
- Valtakunnallisten liikunta- ja kulttuuritapahtumien sisältöä ja näkyvyyttä
- Liikunnan ja kulttuurin esiin nostamista hyvinvointia edistävänä tekijänä
- Jäsenyhdistysten näkyvyys liiton verkkosivuilla ja muussa viestinnässä

6. Mielenterveyden keskusliitto on potilasjärjestö

Mielenterveyden keskusliitto on valtakunnallinen edunvalvontajärjestö, jonka perustehtäviin kuuluu vaikuttamistyö. Edunvalvonta on yksi vaikuttamistyön muoto ja sitä toteutetaan valtakunnallisesti, paikallisesti ja yksilötasolla.

Vaikuttamistoiminnan tavoitteet nousevat strategiasta:

”Päämääränä on osallistua ja vaikuttaa yhteiskuntapolitiikkaan, yhteiskunnalliseen päätöksentekoon ja kansalaiskeskusteluun niin, että mielen hyvinvointi toteutuu jokaisen ihmisen perusoikeutena. Mielenterveyden keskusliitto toimii merkittävänä vaikuttajana ja

asiantuntijana mielenterveyslainsäädännön ja julkisten palveluiden sekä viranomaistoiminnan kehittämiseksi.”

Mielenterveyden keskusliiton vaikuttamistoiminta koostuu edunvalvontatehtävän lisäksi oikeus- ja sosiaalineuvonnasta, koulutustoiminnasta, vaikuttamisverkostoista ja -työryhmistä sekä kannanotoista ja julkilausumista. Myös medianäkyvyys on vaikuttamisen keskeinen keino.

6.1.Oikeus- ja sosiaalineuvonta

Oikeusneuvonnan tavoitteena on vaikuttaa mielenterveyspotilaiden ja -kuntoutujien asemaan, lakisääteisten oikeuksien ja etuuksien toteutumisen turvaamiseen ja kohteluun siten, että perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat. Tavoitteena on ehkäistä palvelujen väliinpuutoamistilanteita ja syrjäytymistä ja tukea asiakkaiden omatoimisuutta, itsenäistä selviytymistä ja osallisuutta.

Oikeusneuvontaa antaa lakimies. Neuvontaa ja ohjausta annettiin toimintavuonna yksilöllisesti kuntoutujille, heidän läheisilleen ja ammattilaisille puhelimitse, sähköisestä neuvonnasta, tiedottamalla ja yksilöasiakkaiden tapaamisista.

Yksilöasiakkaiden kanssa käsiteltiin eläkkeiden, kuntoutuksen, palveluiden ja etuuksien hylkäyspäätöksiä ja niitä koskevia valituksia, hoidon ja kuntoutuksen saamista ja sen ongelmia, huonoa kohtelua ja kaltoin kohtelua, muistutuksia, kanteluita ja valituksia, palvelujärjestelmän ulkopuolelle jäävien ja järjestelmään pyörimään jäävien asiakkaiden oikeuksien turvaamista sekä tahdonvastaista hoitoa ja rajoitustoimenpiteiden käyttöä. Lisäksi aiheita olivat edunvalvonta, kuntoutujan ja omaisten oikeudet, potilaan, asiakkaan ja kuluttajan oikeusturva, asumispalvelujen piirissä olevien asiakkaiden ongelmat sekä yhdistystoiminnan juridiset kysymykset.

Toimintavuonna seurattiin ja vaikutettiin lainsäädäntöön, soveltamiskäytäntöihin sekä työtapoihin ja -menettelyihin ja tuettiin jäsenyhdistyksiä edunvalvonnassa paikallisella ja alueellisella tasolla.

Keskeisiä teemoja olivat sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntö ja sen soveltaminen, asiakkaiden ohjaaminen asianmukaisten sosiaali- ja terveyspalveluiden saamiseen, soteuudistukseen liittyvät lait, mielenterveyslain ja päihdehuoltolain uudistaminen, sosiaalihuoltolaki, sairausvakuutuslain muutokset ja vammaispalveluja koskeva uudistus.

Koulutusten aiheita olivat asiakkaan, potilaan ja kuluttajan oikeudet ja oikeusturva, sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntö kuten mielenterveyslaki, sosiaalihuoltolaki, terveydenhuoltolaki, päihdehuoltolaki, vammaislainsäädäntö, holhoustoimilaki, tietosuoja, itsemääräämisoikeus ja sen rajoittaminen, yhdenvertaisuus, ihmis- ja perusoikeudet, omaisten asema ja oikeudet sekä yhdistyslainsäädäntö.

Sosiaalineuvonnan tavoitteena parantaa asiakkaan ja hänen läheisensä asemaa ja oikeuksia muuttuvassa toimintaympäristössä. Lisäksi pyritään vaikuttamaan päätöksentekoon, kouluttamaan kuntoutujia, heidän läheisiään ja sosiaali- ja terveysalan ammattilaisia. Yhteistyökumppaneita ovat muut järjestöt ja mielenterveys- ja päihdetoimijat sekä oppilaitokset ja opiskelijat.

Työ painottui, kuten edellisinäkin vuosina, yksilölliseen edunvalvontaan, jota on toteutettu valtakunnallisena puhelinneuvontana ja henkilökohtaisina tapaamisina pääkaupunkiseudulla. Verkostoituminen ja yhteistyö muiden toimijoiden kanssa on hedelmällistä vaikuttamistoimintaa. Sosiaalineuvoja edusti liittoa EAPN-finin köyhyys- ja terveystyöryhmässä.

12 järjestön yhteinen sosiaaliturvaopas on löytänyt paikkansa ja sitä päivitetään vuosittain, myös toimintavuonna. Sosiaalineuvoja osallistui oppaan päivittämiseen. Lisäksi sosiaalineuvoja osallistui STM:n kuulemiseen suojatyöstä, Valviran paneeliin ja SOSTEn valinnanvapauskuulemiseen.

Sosiaalineuvojan edunvalvontatyössä koulutuksen osuus ja yhteistyö muiden järjestöjen kanssa on lisääntynyt. Sosiaalineuvoja järjesti koulutuksia taloudenhallinnasta ja sosiaaliturvasta, tavoitteena ehkäistä kuntoutujien taloudellisia vaikeuksia.

6.2 Koulutustoiminta

Ammattilaisille suunnattu koulutus on osa vaikuttamistoimintaa. Vastuun koulutusten koordinoinnista kantaa työ- ja koulutusvalmennus, jonka nimi päätettiin muuttaa 1.1.2018 alkaen koulutus- ja kehittämissyksiköksi. Koulutusta järjestävät myös sopeutumisvalmennus ja valtakunnallinen mielenterveysneuvonta.

Mielenterveysneuvonnan koulutuksiin ja seminaareihin osallistui 5480 sosiaali- ja terveysalan ammattilaista ja opiskelijaa. Lisäksi koulutusta, tietoisuuksia, tutustumiskäyntejä jne. on järjestetty myös kuntoutujille ja heidän läheisilleen, järjestöille ja jäsenyhdistyksille.

Sopeutumisvalmennuksessa on toteutettu ammattilaisille 16 seminaaria ja koulutustilaisuutta, joissa on ollut yhteensä 488 osallistujaa. Koulutukset ja seminaarit oli suunnattu eri järjestöjen tai julkishallinnon ammattilaisille sekä opiskelijoille.

Työ- ja koulutusvalmennus pyrkii tavoittamaan psyykkisesti kuormittavissa elämäntilanteissa olevien ihmisten kanssa työskentelevät eri alojen ammattilaiset ja heidän avullaan vahvistamaan työelämän ja palvelujen ulkopuolelle jääneiden osallisuutta ja ehkäisemään syrjäytymistä. Tavoitteena on myös vahvistaa yhteistyötä jäsenyhdistysten kanssa ja hyödyntää entistä tehokkaammin jäsenkunnan osaamista.

Toimintavuonna työn fokusta alettiin laajentaa mielenterveyskuntoutujista ja korjaavasta työstä kuntoutujia tukeviin tahoihin, varhaiseen puuttumiseen ja ennaltaehkäisyyn. Käytännössä keskityttiin ammattilaisten koulutuksiin, vertais- ja kokemusasiantuntijuuden kehittämiseen jäsenyhdistyksissä sekä liiton eri kohderyhmille suunnattujen kurssien ja koulutusten tuotteistamiseen aiempaa monipuolisemmaksi, valtakunnallisesti kattavammaksi, yhteismitalliseksi ja selkeäksi kurssitarjottimeksi osana liiton tulevaa brändiuudistusta.

Voimavarapohjaisilla, toipumisorientaatiota korostavilla koulutuksilla tavoitettiin 1251 ammattilaista. Lisäksi perustettiin VEKO-työryhmä suunnittelemaan vertais- ja kokemusasiantuntijuuden kehittämistä ja koulutuksia. Kolme koulutustapahtumaa ja yli 10 vuoden tauon jälkeen järjestetty koulutus- ja virkistystapahtuma VETURI-päivät tavoittivat yhteensä 99 henkilöä. Muita jäsenyhdistyksille suunnattuja ja niiden kanssa yhdessä järjestettyjä työpajoja, kursseja ja luentoja oli 9 ja ne tavoittivat 99 henkilöä.

Yhdessä Sininauhaliiton kanssa järjestettiin viidellä paikkakunnalla ”Sote – entä järjestöjen ääni?” -kiertue. Keskusteluun kutsuttiin niin sote-alan ammattilaisia ja päättäjiä kuin jäsenyhdistysten työntekijöitä ja kokemusasiantuntijoita. Kiertue tavoitti 275 ammattilaista ja 64 mielenterveysyhdistysten jäsentä. Kiertueen alueilla jäsenyhdistysten ja sote-alan toimijoiden yhteistyö vahvistui ja useita jäsenyhdistyksiä kutsuttiin mukaan alueellisiin sote-työryhmiin.

Tavoitteena on sähköisten koulutusalojen tuominen kasvokkaisten kohtaamisen rinnalle ja tueksi. 2017 kartoitettiin sähköisiä alustoja sekä koulutusta tuottavien eri toimintojen tarpeita ja valmistauduttiin verkko- ja brändiuudistukseen, mm. digitarinoiden tuottamiseen. Kurssitarjottimen suunnittelussa hyödynnettiin vahvasti yhteistyötä jäsenyhdistysten kanssa.

Lisäksi selkeytettiin, yhdenmukaistettiin ja digitalisoitiin arviointikäytäntöjä, tarkennettiin työnjakoa liiton muiden toimintojen kanssa, organisoitiin uudelleen toimintoja ja palveluja ja tuotettiin uudentyyppinen kurssiesite sähköisenä ja painettuna (julkaisu tammikuussa 2018).

Missä onnistuimme?

- kohderyhmäfokuksen siirtäminen kuntoutujista entistä enemmän heidän tukenaan oleviin tahoihin, kuten vertais- ja kokemusasiantuntijoihin ja ammattilaisiin
- koulutustoiminnan selkeyttäminen, tuotteistaminen ja rationalisoiminen
- tuloksellisuus- ja vaikutusarvioinnin kehittäminen
- hankkeiden nivominen entistä tiiviimmäksi osaksi liiton muuta toimintaa

Mitä kehitämme?

- ammattilaisille sekä vertais- ja kokemusasiantuntijoille suunnattujen koulutusten toteuttaminen
- toiminnan tehostaminen, volyymien kasvattaminen ja priorisointi
- tuloksellisuuden systemaattinen arviointi
- liiton verkkosivu- ja brändiuudistukseen sekä koulutustoiminnan digitalisaatioon osallistuminen

Koulutustoiminnan tunnusluvut

Toiminto	Koulutusten tapahtumien ym. määrä	Koulutuksiin, tapahtumiin, seminaareihin osallistuneiden määrä
Toiminnanjohtaja -koulutukset, luennot, puheet, - kokoukset, verkostotapaamiset, työryhmät, tapahtumat,	40 (2016: 40) 100 (2016: 79)	5370 (2016: 5385) 1144 (2016:998)
Kehitysjohtaja -luennot, puheet, blogit, lehtijutut artikkeli -ohjausryhmien ym. kokoukset; verkostotapaamiset, tapahtumat	15 75	441 519
Oikeusneuvonta -koulutukset, seminaariluennot -kirjoitukset, artikkelit	25 (2016:18) 10	1950(2016:1400)
Sosiaalineuvonta -koulutukset -artikkelit, lehtijuttu	7 (2016:14) 3	90 (2016:167)
Valtakunnallinen mielenterveysneuvonta: koulutukset, tapahtumat, ryhmät, jalkautuva neuvontyö	279 (2016:161)	5480 (2016: 4302))
Työ ja koulutusvalmennus	48 (2016:50)	1251 (2016:1607)

-koulutukset ammattilaisille sekä seminaarit ja tapahtumat ammattilaisille		
Projektit	7	42
Omat avaimet- projekti	9	167
VESOTE-hanke	9	370
MITU-hanke		
Sopeutumisvalmennus koulutukset, tapahtumat ja seminaarit ammattilaisille ja oppilaitoksissa	16 (2016: 12)	448 (2016:434)
Mielenterveysmessujen seminaarit	8	320 (2016:474)
Yhteensä	651 (2016:384)	17 632 (2016:14 782)

6.3. Vaikuttamisverkostot ja työryhmät

Vaikuttamistyöhön kuuluvat työryhmät ja verkostot, joissa työskennellään yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Yhteistyössä tehtävä vaikuttamistoiminta kasvaa, sillä tavoitteet ovat usein hyvin samansuuntaiset: syrjinnän vähentäminen ja oikeuksien toteutumisen varmistaminen. Yhteistyö on kansallista ja kansainvälistä.

Yhteistyötahoja ovat perinteisesti muut vammaisjärjestöt ja muut kolmannen sektorin toimijat, julkisen palvelujärjestelmän toimijat ja päättäjät. Erityisesti järjestöjen yhteistyönä vaikuttamis- ja edunvalvontatyöhön saadaan enemmän painoarvoa. Vaikuttamistyön verkostot on kuvattu liitteessä VI.

6.4. Julkilausumat ja kannanotot

Luottamushallinnolla on tässä vaikuttamisen tavassa keskeinen rooli. Myös tähän vaikuttamistyöhön osallistuvat paitsi viestintä, myös kaikki muut työntekijät siltä osin, kun teemat liittyvät heidän omaan osaamiseensa.

Liittokokouksen kannanotto

- Psykoterapian ja muun mielenterveyshoidon saatavuus on turvattava

Liittovaltuuston kannanotot

- Soten valinnanvapaus uhka yhdenvertaisuudelle
- Järjestöjen toimintaedellytykset turvattava sote-uudistuksessa

Lausunnot

- STM:lle asiakkaan valinnanvapautta koskevasta hallituksen esityksestä
- STM:lle hallituksen esitysluonnoksesta laeiksi vammaisuuden perusteella järjestettävistä erityispalveluista sekä sosiaalihuoltolain muuttamisesta
- STM:lle luonnoksesta hallituksen esityksestä laiksi sairausvakuutuslain väliaikaisesta muuttamisesta
- STM:lle kannustinloukkuja pohtineen työryhmän raportista
- Lausunto VNAn erikoissairaanhoidon työnjakoa ja keskittämistä koskevasta luonnoksesta

- Lausunto valinnanvapaudesta sosiaali- ja terveydenhuollossa sekä valtioneuvoston tarkastusvirastosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta
- Opetushallitukselle sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon ammatillisten tutkinnon osien perusteiden luonnoksesta
- Opetushallitukselle mielenterveys- ja päihdetyön ammattitutkinnon perusteiden luonnoksesta

Mielenterveyspoliittisen neuvottelukunnan kannanotot

- Työllisyystavoitetta ei saavuteta ilman mielenterveysperusteisten työkyvyttömyyseläkkeiden vähentämistä
- Järjestelmälliset toimenpiteet ja yhteistyö avainasemassa kiusaamisen ehkäisyssä ja mielenterveyden edistämässä
- Itsemurhien ehkäisy koordinoitava valtakunnallisesti

Medianäkyvyyttä oli valtakunnallisissa, alueellisissa ja paikallisissa medioissa sekä radio- ja tv- haastatteluissa.

Vaikuttamistoiminnan tunnusluvut

Toimenpide	Määrä
Oikeusneuvonta neuvontayhteydenotot	1050 (2016: 1100)
Sosiaalineuvonta neuvontayhteydenotot	228 (2016: 328)

Missä onnistuimme?

- Vaikutimme ministeriöiden pyöreän pöydän ryhmissä (digitalisaatio, osatyökykyisyys)
- Kokemusasiantuntijuus ja kokemustieto ovat esillä hallituksen kärkihankkeissa
- Liiton kaikissa toiminnoissa tehdään vaikuttamistyötä
- Oikeus- ja sosiaalineuvonnan vahva edunvalvonta- ja vaikuttamistyö
- Vaikuttamistyö yhteistyössä muiden järjestöjen kanssa

Mitä kehitämme?

- Liiton palveluiden saatavuuden, selkeyden ja käyttäjälähtöisyyden kehittäminen jäsenyhdistyksille, jäsenille ja mielenterveysasioista kiinnostuneille kansalaisille
- Järjestöbrändi ja verkkopalvelu
- Strategian päivittäminen vastamaan ulkoisen ja sisäisen toimintaympäristön muutoksia
- Liitto on valtakunnallisesti ja jäsenyhdistykset alueellisesti ja paikallisesti vahvasti sotevaikuttamisessa mukana

7. Mielenterveyden keskusliitto on kansalaisjärjestö

Järjestölähtöinen toiminta tukee julkisia palveluita ja niiden käyttämistä sekä tavoittaa ihmisiä, jotka eivät saa tarvitsemaansa tukea palvelujärjestelmästä. Toiminta on matalan kynnyksen toimintaa:

- aidosti asiakkaan tarpeista lähtevää
- hänen elämäänsä liittyviä haasteita ja mahdollisuuksia syvällisesti ymmärtävää ja kokemustietoa hyödyntävää
- osallistujalle maksutonta
- osallistujan omasta motivaatiosta lähtevää, läheteitä tai lausuntoja vaatimatta
- tarvittaessa anonyymiteetin mahdollistavaa

Järjestölähtöistä toimintaa kuvaa matala hierarkia, vertaisuus, tukimuotojen kehittäminen yhdessä osallistujien kanssa ja tuen räätälöitävyys.

7.1 Kuntoutumista tukeva toiminta

Valtakunnallinen mielenterveysneuvonta

Valtakunnallisen mielenterveysneuvonnan tavoitteena on lisätä kuntoutujien, heidän läheistensä ja sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten tietoja mielenterveyteen liittyvistä asioista. Osallisuus, toimijuus sekä oman elämän asiantuntijuus vahvistuvat ja asiakkaat saavat tarpeenmukaiset sosiaali- ja terveystyöpalvelut.

Neuvontapalveluihin sisältyvät ammattilaisten ja kokemusasiantuntijoiden tarjoama mielenterveys- ja vertaisneuvonta, matalan kynnyksen kohtaava asiakastyö sekä koulutukset, tietoisuuskampanjat, kokemusasiantuntija-alustukset ja verkostotyö. Oikeus- ja sosiaalineuvonta siirtyi vuoden alusta yleisavustuksen piiriin.

1. Matalan kynnyksen neuvontapuhelimeen vastaavat sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset. Neuvontapuhelimesta saa tietoa ja neuvontaa esimerkiksi psyykkisten sairauksien aiheuttaman toimintakyvyn alenemisesta ja siitä aiheutuvasta haitasta, hoidosta ja kuntoutuksesta, kuntoutumisen mahdollisuuksista, kuntoutussuunnitelman laatimisesta, sosiaaliturvasta, etuuksista ja palveluista, potilaan ja asiakkaan oikeuksista, vertaisuudesta ja kokemuksellisuudesta sekä mielenterveysyhdistyksistä.

2. Verkkoneuvonnan lisäämisellä pyritään parantamaan valtakunnallista tavoitettavuutta ja madaltamaan palvelun kynnystä entisestään. Verkon avulla voidaan tavoittaa niitä kohderyhmiin kuuluvia henkilöitä, joita muut neuvonnan muodot eivät tavoita.

Joulukuussa otettiin käyttöön neuvontachat liiton verkkosivuilla, aluksi yhtenä päivänä viikossa. Asiakas voi valita, haluaako keskustella ammattilaisen vai kokemusasiantuntijan kanssa. Neuvonnan työntekijöitä ja kokemusasiantuntijoita on ollut mukana myös Suomen Mielenterveysseuran koordinoimassa ja Me-Säätiön rahoittamassa nuorten Sekasin-chatissä.

Facebookin Kuntoutusneuvoja-profiili on kahdessa vuodessa kerännyt yli 2000 kaveria, ja julkisena, kaikille avoimena profiilina se tukee parhaiten valtakunnallista viestintää liiton omista sisällöistä. Vuorovaikutteisen, kahdenkeskisen neuvonnan osuus on vielä pientä. Sen sijaan uudenlaisten ammatillisten yhteistyökuvioiden syntyminen on vahvistunut huomattavasti. Facebook mahdollistaa eri ammattikuntien tavoittamisen valtakunnallisesti (mm. sosiaalityöntekijät ja -ohjaajat, etsivän työ, nuoriso-ohjaajat, valmentajat, uraohjaajat, ammatillinen kuntoutus, puolustusvoimat, koulukuraattorit, opot ja kirjastojen työntekijät).

2. Vertaisneuvonta toteutuu edelleen maksuttomalla vertaistukipuhelimeella. Puheluihin vastaavat koulutetut vertaisneuvojat, joilla on omakohtaista kokemusta sairastumisesta, kuntoutumisesta ja palvelujärjestelmästä. Vertaistukipuhelimesta voi

saada toivoa toipumiseen, luottamuksellista keskustelutukea, mahdollisuuden kokemusten jakamiseen sekä tukea oman asiantuntijuuden vahvistamiseen ja vastuunkantoon. Vertaisneuvonta on myös osa Neuvontachatia.

3. Matalan kynnyksen kohtaavaa asiakastyötä tehdään sekä käyntipisteissä että jalkautuvana mielenterveys- ja vertaisneuvontana. Periaate on, että asiointi on anonyymia, kiireetöntä, maksutonta, esteetöntä, yksilöllistä ja luottamuksellista ja tapahtuu ilman ajanvarausta ja lähetettä, jonottamatta ja tarvittaessa henkilökohtaisella ajanvarauksella.

Käyntipisteitä on Helsingissä, Turussa ja Kuopiossa, ja jalkautuvaa neuvontaa on kehitetty niiden lähiympäristössä (esim. yhteispalvelukeskukset, yhdistykset, klubitalot, julkiset toimijat, erilaiset yhteisölliset tilat ja kokoontumispaikat). Kuopiossa painopiste on lähialueen yhdistyksissä. Turussa erityisen toimivaksi on osoittanut kaupunginkirjaston kanssa toteutettu jalkautuvan neuvonnan piste. Helsingissä on jatkettu viikoittaista neuvontaa Sörnäisten Klubitalolla ja säännöllisesti myös potilastukikeskus Olgassa Meilahden sairaalassa.

Neuvontapalvelujen seurannassa ja arvioinnissa on otettu lyhyessä ajassa harppaus eteenpäin sähköisen tilastointi- ja seurantajärjestelmän kehittämisen avulla. Tämä avaa aiempaa parempia mahdollisuuksia tukea liiton vaikuttamistyötä ja kohdentaa neuvontaa niille asiakasryhmille, jotka kipeimmin tarvitsevat palvelua ja hyötyvät siitä.

Sopeutumisvalmennuksen kurssit

Ryhmämuotoinen sopeutumisvalmennus tukee pitkään jatkuneiden mielenterveysongelmien vuoksi työelämän ulkopuolella olevien henkilöiden kuntoutumista. Sopeutumisvalmennus täyttää STEAn laatusuosituksen. Toimintamuotoja on kehitetty vastaamaan erilaisissa elämäntilanteissa olevien kuntoutujien tarpeisiin.

Tavoitteena on vahvistaa ihmisten itsensä ja heidän läheistensä asiantuntijuutta omassa elämässään, kokonaisvaltaista hyvinvointia, toimintakykyä ja osallisuutta sekä kykyä asettaa itselleen omia tavoitteita ja toimia arjessa tavoitteidensa mukaisesti. Lisäksi pyritään tukemaan mielenterveyspalvelujen asiakaslähtöistä kehittämistä.

Sopeutumisvalmennusta järjestetään avo- ja internaattikursseina sekä niitä molempia yhdistelevinä monimuotokursseina. Valtakunnallisia internaattikursseja toteutetaan eri puolella Suomea. Avomuotoiset päiväkurssit toteutetaan alueellisesti tiiviissä yhteistyössä jäsenyhdistysten sekä paikallisten ja alueellisten hoito- ja kuntoutustahojen kanssa, mikä on avokurssien selkeä vahvuus.

Internaattikursseista hyötyvät erityisesti haja-asutusalueilla asuvat sekä sellaiset mielenterveyskuntoutujat, jotka haasteellisen elämäntilanteensa vuoksi tarvitsevat etäisyyttä arkeensa. Avomuotoiset kurssit toteutuvat lähellä kuntoutujan asuinympäristöä ja arkea. Niiden avulla tavoitetaan mielenterveyskuntoutujat, jotka eivät esimerkiksi fyysisten tai psyykkisten syiden tai perhetilanteen vuoksi voi matkustaa pois kotoa.

Sopeutumisvalmennusta järjestetään myös yhdessä muiden potilasjärjestöjen kanssa. Tällöin liiton teemana on "mielenterveys voimavarana kuntoutumisessa" sekä vertais- ja kokemusasiantuntijatoiminnan osalta muiden järjestöjen tukeminen.

Vuonna 2017 järjestettiin seuraavat kurssit:

1) Keinoja omaan kuntoutumiseen -internaattikurssit

- 2) Keinoja omaan kuntoutumiseen -internaattikurssit erityisteemoilla (luontoliikunta, liikunnallinen, miesten kurssi)
- 3) Yli 65-vuotiaiden internaattikurssit
- 4) Keinoja omaan kuntoutumiseen -avomuotoiset kurssit
- 5) Uutta potkua kuntoutumiseen -avomuotoiset kurssit
- 6) Pari- ja perhekurssit
- 7) Keinoja omaan hyvinvointiin ja Diabetes ja Mieli -yhteistyökurssit (Neuroliitto, Epilepsialiitto, Diabetesliitto)
- 8) Toivon työpaja nuorille aikuisille -avomuotoinen kurssi, jossa palvelumuotoilutyöpajoja

Lisäksi aloitettiin kurssien sisällön ja rakenteen kehittäminen yhdessä liiton eri toimintojen kanssa. Ensimmäinen uusimuotoinen ja -sisältöinen kurssi oli ”Toivon työpaja nuorille aikuisille” loppuvuonna. Käynnistettiin myös kokeilu mobiilisovelluksen hyödyntämisestä kurssijaksojen välisessä työskentelyssä. Kehitystyötä jatketaan 2018 sekä sisältöjen ja rakenteiden että etämenetelmien parissa. Tavoitteena on pilotoida verkkokurssi täydentämään kurssitarjontaa erityisesti heille, joille perinteinen kasvokkain tapahtuva ryhmätoiminta ei ole mielekäästä.

Kurssitoiminta	Koulutusten määrät	Osallistujien määrä
Sopeutumisvalmennuskurssit	27	336
Tuettu lomatoiminta	6	167
Voimavaravalmennus, vankilatyö ja muut kurssit (TYKO)	24	219
Henkilökeskeinen voimavaravalmennus, Omat avaimet- projekti	6	46
Yhteensä	63	768

Tuetut lomat

Liitto järjestää aikuisille ja lapsiperheille lomiam yhdessä Maaseudun terveys- ja lomahuollon kanssa. Loma myönnetään taloudellisin, sosiaalisin ja terveydellisin perustein, ja tavoitteena on virkistyminen, samassa tilanteessa olevien tapaaminen sekä voimavarojen saaminen arkeen. Lomilla on mukana aina kaksi vertaislomahjaajaa. Tuettuja lomiam oli kuusi ja osallistujia yhteensä 167.

Turvanen

Jyväskylän kaupunki irtisanoi ostopalvelusopimuksen neuvottelujen jälkeen ja Turvasen toiminta Jyväskylässä päättyi 1.7.2017.

Samalla päättyi liitossa 17 vuotta sitten hankkeena alkanut palvelu, joka pohjautui matalan kynnyksen ohjaukseen, sosiaali- ja terveysammattilaisten muodostamaan kuntoutusohjaajien työpariin ja väliaikaisen asuinpaikan tarjoaviin turva-asuntoihin. Tavoitteena oli ehkäistä haasteellisessa elämäntilanteessa olevien aikuisten mielenterveyden järkkymistä ja asumisen kriisejä. Kynnyksettömyys ja kiireettömyys mahdollistivat monimutkaistenkin ongelmavyhtien onnistuneen selvittelyn.

Kuntoutumista tukevan toiminnan tunnusluvut

Neuvontatyö	Osallistujien määrä
-Avoin neuvonta ja ohjaus (ilman ajanvarausta)	190 (2016:534)
-Yksilöllinen neuvonta ja ohjaus (ajanvaraus)	188 (2016:245)
Valtakunnallinen neuvontapuhelin (ammattilaiset)	938 (2016:1210)
Valtakunnallinen vertaistukipuhelin (kokemusasiantuntijat)	3086 (2016:2873)
Ammattilaisten henkilökohtaiset neuvonta- ja ohjauspuhelut	617 (2016:827)
Neuvontatyö sähköpostitse yhteensä	501(2016:539)
Muu sähköinen neuvonta (keskustelu Facebookissa ja CHAT)	34
Yhteensä	5554 (2016:6228)

Missä onnistuimme?

- Säännöllinen CHAT-neuvonta alkoi.
- Jalkautuva neuvonta laajeni.
- Sähköisen tilastoinnin kehittäminen ja käyttöönotto, arviointi- ja seurantatiedonkeruun täsmentyminen, joka mahdollistaa tulevaisuudessa vaikuttavuustiedon tuottamisen
- Työtapojen ja sisältöjen kehittäminen saatiin käyntiin.
- Kurssien vahva toteutus: suunnitellut kurssit toteutettiin.
- Hyvän yhteistyön jatkuminen tuttujen kumppaneiden kanssa.

Mitä kehitämme?

- Entistä monipuolisemmat kurssimuodot (alueellinen painotus ja etämenetelmien hyödyntäminen).
- Kurssisisältöjen ja- muotojen kehittämistyön jatkaminen
- Kurssitoiminnan suunnittelun ja kehittämisen rakenteet ja käytännöt.
- Vaikuttamistiedon tuottaminen
- Vaikuttavuuden arvioinnin kehittäminen (mittareina: tietoisuus, toimijuus, osallisuus)
- Valtakunnallisen neuvontatyön vahvistaminen digitaalisia välineitä kehittämällä

8. Toiminnan mahdollistajat

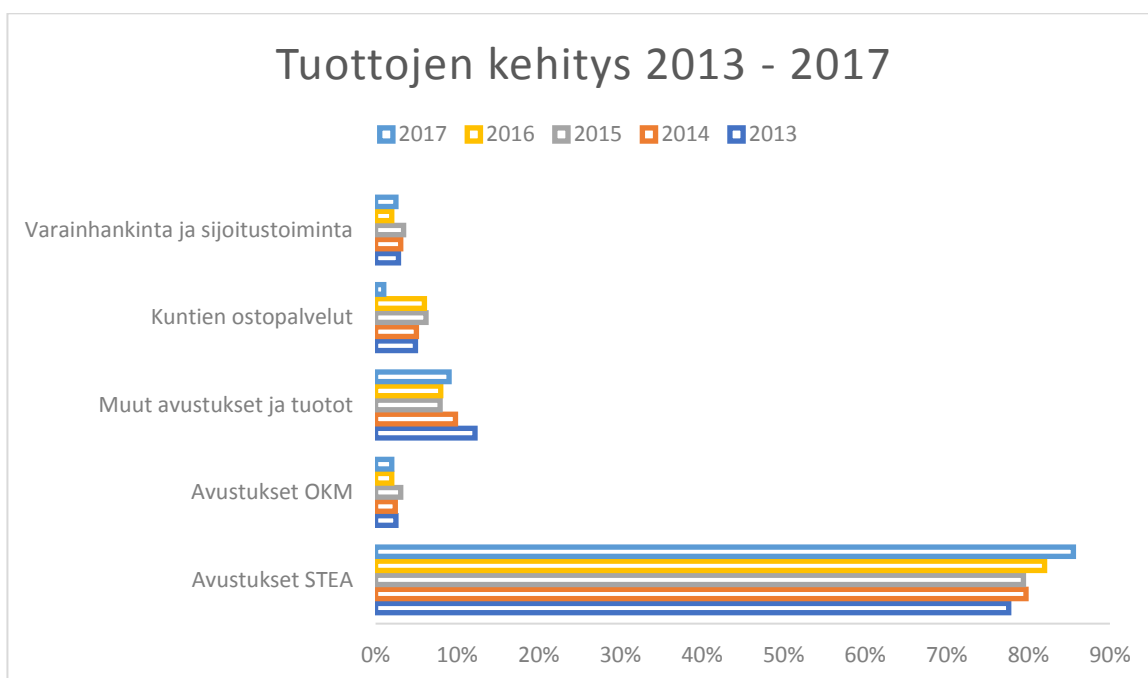
Toiminnan tekijät eli mahdollistajat ovat rahoitus ja henkilöstö. Lisäksi viestintä tukee toimintoja kohderyhmän tavoittamisessa, mahdollistaa sisäistä ja ulkoista yhteistyötä sekä tukee toiminnan tulosten, vaikutusten ja vaikuttamistyön näkyvyyttä. Tukitoiminnoista vastaavat talous- ja hallintojohtaja sekä viestintäpäällikkö.

8.1 Taloushallinto

Taloustilanteen tervehdyttäminen jatkui. Tehostettiin raportointi- ja budjetointijärjestelmän käyttöä ja neuvottiin henkilöstöä talous- ja henkilöstöhallinnon järjestelmien käytössä. Koulutettiin henkilöstöä sekä tietojärjestelmiin että uusiin toimintatapoihin.

Päärahoittaja on Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus (STEA). Opetus- ja kulttuuriministeriö rahoitti liikunta- ja kulttuuritoimintaa. Liitto oli mukana hallituksen MITU- ja VESOTE-kärkihankkeissa ja Aspa-säätiön Omat avaimet -hankkeessa (STEA-rahoitus). Vuoden aikana päättyivät Kiipula-säätiön hallinnoima Osallisuutta osuuskunnista ESR-hanke sekä ostopalvelusopimus turva-asumistoiminta- ja neuvontapalveluista Jyväskylän kaupungin kanssa.

Liiton tuloskehitys (1000 €)	2013	2014	2015	2016	2017
Kokonaistuotot	4 348,0	4 316,0	3 869,0	4 029,3	4 012,9
Kokonaiskulut	-4 419,5	-4 170,0	-3 844,1	-4 024,2	-4 042,6
Tulos	-71,5	146,0	24,9	5,1	-29,7

Mielenterveyden keskusliiton tuloslaskelma ja tase liitteessä VII. Tilintarkastustoimistona jatkoi KPMG-yhteisö ja vastuullisena tarkastajana KHT Jaana Inki. Sisäisinä toiminnantarkastajina toimivat Maarit Huuhka, Riitta Kinnunen ja Luca Nordfors-Leino.

Varainhankinta

Varainhankinta koostui pääasiassa jäsenmaksuista, lahjoituksista ja Pieni ele -vaalikeräyksen tuotoista. Tuottoja käytetään vertaistukitoimintaan ja ohjaajien koulutukseen, nuorten aikuisten kurssi- ja viriketoimintaan, viestintään ja tutkimustoimintaan.

Jäsenmaksujen nettotuotto oli 53 000 euroa, josta kannatusjäseniltä 1000 euroa. Liitolla oli yksi yhteisö- ja kymmenen henkilökannatusjäsentä. Muiden lahjoitusten tuotto oli noin 3000 euroa. 16 vammais- ja terveysjärjestön yhteinen Pieni ele -vaalikeräys tuotti 16 000 euroa.

Sijoitus- ja rahoitustoiminta

Liiton omistaman yhteiskunnallisen yrityksen (Oy MTKL Vireä Mieli Ab) tilikausi oli tervehdyttämistoimista huolimatta tappiollinen. Toimintaympäristön viime vuosien muutokset, kuten printtimedian ja muiden painotuotteiden myynnin lasku, heijastuivat myös yhtiön liikevaihtoon ja tulokseen. Liiketoiminnan toiseksi painopisteeksi otettu koulutusten tuottaminen ei tuottanut riittävästi tulosta.

Liikevaihto oli 359 600 euroa (2016: 442 200 e, 2015: 539 700 e). Tulos oli -25 200 € ja oma pääoma -51 400 €. Pääoman menetyksestä tehtiin tarvittavat ilmoitukset jo 2016.

Yhtiö kustantaa yleisölle suunnattua Tunne & Mieli -aikakauslehteä (6 nroa/vuosi) ja järjesti koulutustilaisuuksia. Yhtiö työllistää mielenterveyskuntoutujia ja muita osatyökykyisiä lehtimyyjiniä.

Missä onnistuimme?

- vuoropuhelu toimintojen työntekijöiden ja päälliköiden kanssa on lisääntynyt
- budjetointi- ja raportointiohjelmisto Accunan käytön tehostaminen mahdollisti toimintokohtaisen talousseurannan ja helpotti talousarvion rakentamista

Mitä kehitämme?

- toteutamme edelleen ”tukipalvelut osaksi jokaisen toiminnon sisäistä käytäntöä” - tavoitetta
- tietosuojasaamista koko henkilöstölle
- varainhankintasuunnitelman rakentaminen
- Oy MTKL Vireä Mieli Ab: keskitetään toimet lehden ilmoitus- ja tilausmyynnin lisäämiseen ja tuloksen parantamiseen lisäämällä lehden tunnettuutta ja markkinointia ja luopumalla koulutusten järjestämisestä

8.2. Henkilöstö

Liitossa oli vuoden aikana 54 kuukausipalkkaista työntekijää, joiden vuosityöaika vastasi 40,4 henkilöä. Keski-ikä oli 51,6 vuotta ja mediaani-ikä 52,5 vuotta.

Sukupuolijakauma	2013	2014	2015	2016	2017
Naiset	37,4	35,2	32,4	32,3	32,4
Miehet	10,8	8,9	9,0	8,9	8,0
Yhteensä	48,2	44,1	41,4	41,2	40,4

Koko- ja osa-aikaiset	2013	2014	2015	2016	2017
Kokoaikaiset	37,0	39,6	38,0	36,2	36,0
Osa-aikaiset	11,2	4,5	3,4	4,9	4,4
Yhteensä	48,2	44,1	41,4	41,2	40,4

Toiminnanaloittain	2013	2014	2015	2016	2017
Varsinainen toiminta	14,4	12,4	12,4	14,0	16,3
Kuntoutumisen tukeminen	33,8	31,7	29,0	27,1	24,1
Yhteensä	48,2	44,1	41,4	41,2	40,4

Toimipisteet	2013	2014	2015	2016	2017
Helsinki	27,5	24,5	24,7	25,5	25,7
Iisalmi	0,0	0,0	0,0	0,0	1,1
Jyväskylä	5,0	4,4	4,2	4,0	2,9
Kuopio	4,7	5,0	4,8	5,0	4,6
Lahti	1,2	1,6	1,0	0,1	0,0
Oulu	1,0	1,0	1,4	2,6	3,0
Rovaniemi	2,3	4,0	2,9	2,0	0,1
Tampere	1,4	0,6	0,0	0,0	0,0
Turku	5,0	3,1	2,4	2,0	3,0
Yhteensä	51,0	44,1	41,4	41,2	40,4

Kurssien vertaisohjaajina sekä vertaisneuvojina ja -kouluttajina toimi 28 henkilöä. Heille maksettiin palkkioita ja kulukorvauksia. Liitossa oli myös opiskelijoita harjoittelussa ja kuntoutuja työkokeilussa. Lisäksi liitolle valmistui kaksi yamk-opinnäytetyötä yhteistyössä Diakonia-ammattikorkeakoulun kanssa.

Toiminta oli jatkuvaa Helsingissä, Turussa, Kuopiossa, Jyväskylässä ja Oulussa. Iisalmessa toiminta käynnistyi keväällä Aspa-säätiön kanssa Omat avaimet - yhteistyöhanke. Turvanen-toiminta päättyi Rovaniemellä tammikuun alussa ja Jyväskylässä kesäkuussa.

Työhyvinvointi

Työturvallisuus- ja yhteistoimintalain mukainen yhteistoiminta on organisoitu liiton ja osakeyhtiön yhteiseen Yhteistyöryhmään, joka toimii myös yhteisenä työsuojelutoimikuntana. Työnantajaa edustaa työsuojelupäällikkö ja työntekijöitä työsuojeluvaltuutettu. Ryhmään kuuluvat myös varatyösuojelupäällikkö ja -valtuutetut, alueelliset työsuojelun yhteyshenkilöt sekä luottamusmies. Ryhmä kokoontui viidesti.

Yhteistyöryhmässä päivitettiin työsuojelun toimintasuunnitelma, laadittiin yhdenvertaisuussuunnitelma, toteutettiin vaarojen arviointiprosessi ja suunniteltiin työhyvinvoinnin kehittämistä ja henkilöstöpäivät. Työsuojelupäällikkö kävi työsuojelupäällikön peruskoulutuksen ja kolme työntekijää Työturvallisuuskeskuksen Eri-ikäisten johtaminen -valmennuksen.

Malmin toimistoa koskeneen AVIn työsuojelutarkastuksen mukaan lakisääteiset asiat on toteutettu asianmukaisesti. Tarkastuksen yhteydessä toteutettiin Valmeri-työolosuhdekysely, jonka mukaan työolosuhteet on koettu hyväksi. Kyselyn ns. kokonaisindeksi 4.06 on parempi kuin saman toimialan vertailutyöpaikoilla. Tarkastusraportissa kiinnitettiin huomioita psykososiaaliseen kuormitukseen, joita saattavat aiheuttaa muutoksen mukanaan tuoma, työntekijöiden kokemus epävarmuus.

Toimintavuonna otettiin käyttöön perehdyttämisen muistilista ja aloitettiin työnkuvien täsmentäminen. Järjestettiin työsuojeluvälit kaudelle 2018 - 2020.

Henkilöstön nimeämiä kehittämiskohteita 2016-2017 olivat johtaminen, työyhteisöviestintä sekä osaamisen johtaminen. Johtoryhmävalmennus käynnistettiin vuoden alusta HAUS-kehittämiskeskuksen kanssa. Tavoitteena oli kehittää johdon yhteistä näkemystä ja johtamisen käytäntöjä tukemaan paremmin liiton sisäistä muutosta ja vastaamaan toimintaympäristön haasteita.

Toimintavuoden aikana järjestettiin kahdet kaksipäiväiset henkilöstöpäivät, joissa teemoina oli mm. liiton toimintojen kehittäminen, työyhteisöviestintä, työhyvinvointi ja psykososiaalisten riskien arviointi.

Sairauspoissaolot	2013	2014	2015	2016	2017
Tunnit	2 182,6	3 795,3	2 986,3	5 050,0	3 419,6
Päivät	306,0	528,0	390,0	703,0	456,0
7½ tunnin päivät	291,0	506,0	398,2	673,3	455,9
7½ t päivää / työntekijä	6,0	11,5	9,6	16,4	11,3

Sairauspoissaolojen kasvu taittui ja palasi parin vuoden takaiselle tasolle. Oman työn kehittämisen ja laadun varmistamisen tueksi käytettiin työnohjausta 11 400 eurolla kuten edellisenäkin vuonna.

Osaamisen kehittäminen	2013	2014	2015	2016	2017
Koulutuspäivät	44,0	45,0	72,0	143,0	170,0
Liiton kehittämispäivät		82,0	176,0	180,0	148,0
7½ t päivää / työntekijä	0,9	2,9	6,0	7,8	7,9

Henkilöstö on koulutautunut aktiivisesti. Viisi työntekijää aloitti sosiaalialan täydennyskoulutuksen tai muut vastaavat opinnot ja yksi valmistui sosionomiksi (YAMK).

Henkilöstökoulutuksissa painotettiin it-taitoja puolen päivän koulutuksina: Windows-käyttö, Outlook-sähköposti ja -kalenteri, Powerpoint, Word, Excel ja Skype for Business. Yhdessä Vanhustyön keskusliiton kanssa järjestettiin kaksipäiväinen esiintymiskoulutus ja puolipäiväinen STEAn tvs-arviointikoulutus.

Missä onnistuimme?

- vaarojen arviointi käynnistetty
- sairauspoissaolot vähenivät
- henkilöstökoulutuksia jatkettiin suunnitelmallisesti aiheena MSOffice 365 -ohjelmisto osalta

Mitä kehitämme?

- varhaisen tuen mallin käyttäminen
- osaamisen kehittäminen ja ikäohjelman laatiminen
- työsuojelun vuosikellon rakentaminen ja käyttöönotto

8.3 Viestintä

Viestinnän avulla liitto tavoittaa kohderyhmänsä, toiminta tulee tunnetuksi ja toiminnan vaikutukset ja tulokset saadaan näkyviin. Samalla lisääntyy suomalaisten tieto ja toivo mielenterveysongelmiin liittyvistä kuntoutumisen mahdollisuuksista. Pitkän tähtäyksen

tavoitteena on muuttaa asenteita mielenterveysongelmia kohtaan, jotta ne nähtäisiin sairauksina muiden joukossa.

Kohderyhmiä ovat jäsenet, muut mielenterveyskuntoutajat ja heidän läheisensä, yhteiskunnalliset päättäjät, sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset sekä ns. suuri yleisö. Päätaavoite on siirtyä viestinnässä nykyaikaiseen, kampanjakeskeiseen, monikanavaiseen ja digitaaliseen viestintään, ja tässä toimintavuonna edettiin. Painettua viestintää ei unohdeta, vaan se on yksi viestinnän keinoista silloin, kun se kohderyhmän näkökulmasta on perusteltua.

Toimintavuonna valmisteltiin liiton brändin päivittämistä ja verkkosivu-uudistusta mm. tapaamalla verkkopalvelujen toimittajia. Brändi- ja strategiatyön pohjaksi järjestettiin yhdessä kehitysjohtajan ja ulkoisen kumppanin kanssa verkkoavoriihi ulkoisille sidosryhmille, jäsenyhdistyksille ja henkilöstölle tavoitteena kartoittaa mielikuvaa liitosta sekä mielenterveys- ja päihdetyön tulevaisuudesta.

Sosiaalinen media

Sosiaalisen median käytön tehostaminen kantoi edelleen hedelmää. Twitterissä liiton seuraajien määrä kasvoi vuoden aikana noin viidenneksen ja Facebookissa noin kolmanneksen. Uutena palveluna otettiin käyttöön Instagram, jossa oli vuoden lopussa 673 seuraajaa.

Marraskuussa aloitettu Työ mielessä -blogi keräsi joulukuun loppuun mennessä 2322 seuraajaa. Loppuvuodesta ryhdyttiin julkaisemaan myös liiton puheenjohtajan videoblogia, joka keräsi 175 seuraajaa vain kahdella postauksella.

Pieni ele -vaalikeräyksen merkeissä teetettiin video vertaistukipuhelimen kokemusasiantuntijoista, joka tuli ulos MTV:llä kevään kuntavaalien yhteydessä. Syksyllä Veikkaus tuotti televisioon vertaistukipuhelimesta videon, joka esitettiin lottoarvonnan yhteydessä.

Mielenterveysbarometri ja mielenterveysviikko

Mielenterveysbarometri toteutettiin ja julkistettiin yhdessä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa, erityisteemana mielenterveyskysymykset työelämässä. Tulokset saivat melko hyvän näkyvyyden mediassa. Työ mielessä oli myös mielenterveysviikon teema.

Barometrin ja viikon teemaan rakennettiin uudenlainen viestintäpaketti. Barometrin tulokset purettiin sosiaaliseen mediaan ja verkkoviestintään sopiviksi infograafeiksi ja kuviksi, joita voi helposti hyödyntää myös erilaisissa esityksissä. Lisäksi tuotettiin video, jossa kokemusasiantuntija kertoo mielenterveysongelmista työelämässä. Myös julkistusinfo, jossa tuloksia kommentoi mm. ministeri Pirkko Mattila, videoitiin verkkoon.

Viestintää tehtiin yhdessä jäsenyhdistysten kanssa: ne tuottivat näkemyksiä siitä, millainen on hyvä työpaikka. Näkemykset julkaistiin verkossa. Barometria ja viikkoa pohjustettiin Työ mielessä -blogilla, jossa puidaan työelämää ja mielenterveyttä monipuolisesti sekä liiton asiantuntijoiden, kokemusasiantuntijoiden että vierailevien kirjoittajien voimin.

Muut tapahtumat ja kampanjat

Mielenterveysmessut täytti 20 vuotta. Tapahtuma keräsi tutut noin 4500 kävijää ja normaalimäärän seminaariosallistujia ja näyttelleasettajia. Hyvän mielen lähettilääksi valittu kansanedustaja, näyttelijä Jani Toivola kiinnosti mediaa ja esiintyi

mielenterveysviikolla mm. Ylen aamu-tv:ssä sekä radiokanavilla. Myös messuilta tehtiin juttuja radioon ja aikakauslehtiin.

Henkisen hyvinvoinnin viikon teemana oli Voimaa musiikista, ja kampanja keräsi hyvin näkyvyyttä. Mukaan saatiin monipuolinen joukko musiikintekijöitä, joiden omien voimaa tuovien kappaleiden lista julkaistiin Spotify-musiikkipalvelussa ja liiton verkkosivuilla sekä somekanavissa. Viikon aloitti Hyvän mielen lähettilään, bloggari Mansikkkan video ja sen päätti nuoren lauluntekijän Viivi Orvaston ensimmäisen oman laulun julkaisu. Mukana olivat myös mm. jazzmuusikko Verner Pohjola, oopperalaulajat Soile Isokoski, Tommi Hakala, Esa Ruuttunen ja Waltteri Torikka, näyttelijä-muusikko Tapio Liinoja ja maailmalla tunnettu vocal folk hop -yhtye Tuuletar.

Liitto osallistui SuomiAreenaan Porissa yhdessä FinFamin kanssa teemalla ”Hullunkuriset perheet”. Yhdessä järjestettiin verkkoon striimattu keskustelutilaisuus ja tavattiin ihmisiä koko viikon Kansalaistorin teltassa.

Omasta liittokokouksesta uutisoitiin verkkoon ja perinteiselle medialle reaaliajassa sitä mukaa, kun päätöksiä tehtiin. Lisäksi nostettiin sosiaalisessa mediassa esiin jäsenyhdistyksiä ja niiden edustajia sekä kokouksen tunnelmia.

Julkaisut

Liiton julkaisema Tunne & Mieli -lehti on suurelle yleisölle suunnattu lehti mielen hyvinvoinnista, jonka tavoitteena on mielenterveyteen liittyvien asioiden arkipäiväistäminen. Lehdellä on irtomyynti lehtipisteissä perinteisen puhelinmyynnin lisäksi.

Lehden toimituspäällikkö siirtyi muihin tehtäviin ja lehden rekrytoitiin uusi toimitussihteeri. Lehden verkkosivut ja sosiaalisen median kanavat päivitettiin ja luotiin niihin pohjautuvat, tunnettuutta rakentavat sisällön markkinoinnin käytännöt. Myös printtilehden konseptin kehittäminen jatkui arkisen toimitustyön ohessa.

Työyhteisöviestintä

Käytössä olivat edelleen tutut sisäisen viestinnän kanavat: johtoryhmän viikkotiedote, henkilöstöinfot kuukausittain, henkilöstöpäivät kahdesti vuodessa sekä viestijöiden kuukausikokous. Liitossa on käynnissä mittava ja kattava toimintojen ja sisältöjen kehittämisprosessi, jonka tueksi perustettiin syyskaudella joka toinen viikko ilmestyvä Muutosuutiset-henkilöstötiedote. Myös liiton sisäinen vertaiskoulutusten kehittämisryhmä alkoi uutisoida kokemus- ja vertaiskoulutuksen ajankohtaisia asioita koko henkilöstölle.

Uutta intranetiä ei suunnitelmista huolimatta saatu rakennettua, koska henkilö- ja taloudelliset resurssit arvioitiin väärin. Sen tarve on kuitenkin ilmeinen. Tästä huolimatta sekä viestintätiimin itsearvioinnin (mukana kaikkien tiimien viestintävastaavat) että henkilöstöltä saadun spontaanin palautteen mukaan työyhteisöviestinnässä on tapahtunut myönteistä kehitystä.

Viestinnän tunnusluvut

Some-seuranta	kpl	muutos, %	muutos, kpl
Facebook-seuraajien määrä (MTKL)	9418	35	2422

Twitter-seuraajien määrä (MTKL)	4065	21	698
Instagram-seuraajien määrä (MTKL)	673		
Twitter-seuraajien määrä (työntekijät)	2411		
Liiton Työ mielessä blogi, seuraajat	2322		
Liiton Työ mielessä, blogi julkaisutiheys	6		6 blogia marras-joulukuu 2017
Liiton puheenjohtajan vlogi, seuraajat	175		
Liiton puheenjohtajan vlogi, julkaisutiheys	2		julkaistu 2 vlogia vuonna 2017
Some-seuraajien määrä yhteensä	19071		

Missä onnistuimme?

- työyhteisöviestinnän kehittäminen on tuottanut tulosta kokemustasolla: me-henki lisääntynyt ja puhe tiedonkulkuun liittyvistä ongelmista vähentynyt merkittävästi
- mielenterveysviikon viestintäpaketti oli monipuolinen sekä sisällöltään että toteutustavoiltaan, ja kaikki nostot saivat näkyvyyttä
- digitalisaatiossa menttiin harppaus eteenpäin: sähköinen ja somen kautta tapahtuva kurssimarkkinointi, palvelujen tuotteistaminen tähän sopiviksi, kaikki somekanavat ovat hyvin aktiivisia

Mitä kehitämme?

- verkkopalvelu ja sosiaalisen median strategia uusiksi ja linjaan keskenään
- kaikenikäisiä puhutteleva uusi visuaalinen ilme
- miten omasta toiminnasta ja sen kautta kertyvistä tiedosta ja tarinoista tehdään systemaattista vaikuttamisviestintää

9. Kehittyvää ja kehittävää järjestötoimintaa

Kehittämishankkeissa vahvistettiin saavutettujen hyvien käytänteiden ja tulosten juurruttamista liiton ja jäsenyhdistyksille suunnattuihin koulutuksiin.

Osallisuutta osuuskunnista

Marraskuun lopussa päättyneen hankkeen päätavoite oli edistää osatyökykyisten ihmisten työelämäosallisuutta ja tukea heidän työllistymistään osuuskuntatoiminnan avulla. Liitto vastasi ESR-rahoitteen hankkeen toiminnasta Oulussa. Mukana olivat lisäksi Aspa-säätiö (Ylöjärvi ja Kotka), Vamlas (Vantaa) ja hankkeen hallinnoija, Kiipulan ammattiopisto (Forssa).

Tulokset olivat hyviä. Kolmessa vuodessa Oulun seudun pitkäaikaistyöttömät ja osatyökykyiset perustivat toimivan osuuskunnan ja heidän kanssaan työskentelevät ammattilaiset saivat lisää näkökulmia työhönsä. Osuuskunta Tulikipuna mahdollistaa itsenäisen tekemisen, mutta yhdessä samaa työtä tekevien kanssa. Jäseniä on 14 ja suurin osa heistä käsityö- ja graafisen alan osaajia.

Hankeaikana 150 osatyökykyisten ja pitkäaikaistyöttömien kanssa työskentelevää ammattilaista osallistui infotilaisuuksiin ja koulutuksiin. Osuuskuntatoiminta on sitäkin kautta tukenut monen kuntoutumista merkittäväällä tavalla.

Omat avaimet

Aspa-säätiön hallinnoima Omat avaimet -projekti alkoi. Liitto on mukana kehittämässä nuorten itsenäistymistä tukevaa henkilökeskeistä voimavaravalmennusmallia ja rakentamassa asiakaslähtöisiä palvelukäytäntöjä jo olemassa olevista palvelukokonaisuuksista yhdessä nuorten, viranomaisten, järjestötoimijoiden ja palveluntuottajien kanssa.

Kohderymänä ovat 18–29-vuotiaat, jotka tarvitsevat sosiaalista tukea asumisessa ja itsenäistymisessä. Projekti toimii Ylä-Savon Soten alueella (Iisalmi, Kiuruvesi, Sonkajärvi, Vieremä), Joensuun seudulla sekä Liperissä ja Kiteellä. Lähtökohtana on nuorten aikuisten omista tarpeista lähtevä itsenäisen elämän valmiuksien vahvistaminen sekä asumisen tukipalvelujen kokeilu- ja yhteiskehittäminen.

Ensimmäiset työntekijät rekrytoitiin huhti-toukokuussa ja projekti pääsi vauhtiin alkusyksystä. Voimavaravalmennusryhmiä toteutettiin kuusi ja osallistujia oli yhteensä 46. Ryhmiin osallistuneet nuoret ovat kokeneet, että oman elämän toimijuus ja hallinta on kohentunut. Kokemusasiantuntijanuoret kokivat tulleen ryhmässä arvostetuiksi ja tarpeellisiksi sekä pystyneensä vaikuttamaan yhteisiin asioihin ja auttamaan toisia nuoria.

Yhteiskehittämisen pajoja toteutettiin Iisalmessa ja Joensuussa neljä kertaa/paikkakunta. Pajoissa käytiin läpi palvelukenttä, kartoitettiin alueella olevat aukkopaidat ja pohdittiin ratkaisuja. Yhteiseksi pulmaksi nousi erityisesti nuorten aikuisten iltta- ja viikonlopputoiminnan puuttuminen. Myös nuoret nostivat saman puutteen esiin omassa ryhmässään.

VESOTE

Hallituksen kärkihankkeisiin kuuluva Vesote tarjoaa ammattilaisille ja kokemusasiantuntijoille koulutuksen keinoin tietotaitoa tukea asiakkaiden terveellisiä elintapoja liikunnan, unen ja ravitsemuksen näkökulmasta. Hankkeessa luodaan alueellisia yhteistyöverkostoja julkisten ja järjestötoimijoiden välille asiakaslähtöisen elintapaohjauksen ja sen palvelupolkujen kehittämiseksi. Hanke kehittää myös sähköistä palvelutarjotinta asiakkaille ja ammattilaisille.

Hankealueen jäsenyhdistyksille tehtiin syksyllä elintapaohjauksen tarpeita kartoittanut sähköinen kysely, jonka tuloksia hyödynnettiin koulutuksen suunnittelussa. Liiton asiantuntijat tuottivat sähköistä oppimateriaalia verkkokurssille. Jäsenyhdistysten työntekijöitä ja kokemusasiantuntijoita osallistui elintapaohjauksen verkkokurssille lähtöpaamisineen kolmella VESOTE-hankealueella. Verkkokurssia markkinoitiin tuloksellisesti myös sidosryhmille.

Liitto järjestö paikallisten yhdistysten ja sairaanhoitopiirin väliset alueelliset hanketapaamiset kesä-elokuussa. Tapaamisten tarkoitus oli alueellisten toimijoiden verkostoiminen sekä hankeyhteistyön suunnittelu.

Terveellisiin elintapoihin keskittyvä workshop järjestettiin 50 vertaisohjaajalle liiton VETURI-päivillä. Lisäksi liitto järjesti palvelumuotoilun yhteiskehittämispäivän HUS:n perusterveydenhuollon kanssa HUS-alueen kunta- ja järjestötoimijoille. Tilaisuuden suunnitteluun ja toteutukseen osallistui myös HUS-alueen kokemusasiantuntijoita.

MITU

Hallituksen kärkihankkeisiin kuuluva MITU tehostaa koulutuksen keinoin tupakkavieroituspalveluita ja kehittää niiden asiakaslähtöisyyttä yhdessä ammattihenkilöiden ja kokemusasiiantuntijoiden kanssa. Tavoitteena on kehittää mielenterveys- ja päihdepalveluiden asiakkaille entistä toimivampaa tukea tupakasta vieroitukseen muun muassa koulutettujen savuttomuuskoutsien ja ammattilaisten yhteistyöllä.

Mielenterveyden keskusliitto, A-klinikkasäätiö ja Filha ry järjestivät yhteistyössä sairaanhoitopiirien kanssa ammattihenkilöille suunnatut koulutustilaisuudet 10 sairaanhoitopiirissä syksyllä 2017.

Samoissa sairaanhoitopiireissä toteutettiin myös savuttomuuskoulutusten starttitilaisuuden mielenterveys- ja päihdealan kokemusasiiantuntijoille ja järjestöaktiiveille hankejärjestöjen voimin. Koulutukset tavoittivat yhteensä 74 mielenterveysyhdistysten aktiivia, päihde- ja mielenterveysalan kokemusasiiantuntijaa ja A-kiltojen vertaistukihenkilöä.

Hankekoordinaattori ja hankkeen kokemusasiiantuntija tuottivat yhdessä HUS:n psykiatriakeskuksen kanssa sähköistä oppimateriaalia vuonna 2018 käynnistyvälle ammattilaisten verkkokurssille. He tuottivat myös tupakoinnin lopettamisryhmän ohjaajamateriaalin yhdistyksissä järjestettävien ryhmien tukimateriaaliksi. Lopettamisryhmille tarkoitettua toiminta-avustusta hakivat liitolta syksyn aikana kuuden paikkakunnan jäsenyhdistykset.

10. Mielenterveyden keskusliiton toiminnan arviointi

Toimintavuoden vahvat teemat liittyivät toipumisorientaatioon ja kolmeen asiantuntijuuteen toipumisen tukena. Nämä vaikuttivat merkittävästi eri toiminnot kattavaan arvioinnin ja seurannan yhteiskehittämiseen, joka käynnistettiin nimeämällä seuranta- ja arviointivastaavat eri toimintoihin ja kokoamalla heidät yhteen. Tavoitteena on vahvistaa toimintojen keskinäistä asiantuntemusta, kokemustietoa ja hyviä käytäntöjä myös seurannassa ja arvioinnissa.

Seuranta- ja arviointitiimi kokoontui kuusi kertaa ja sen työltä ohjasi kehitysjohtaja. Tiimi alkoi luoda toivoa, toipumista, toimijuutta, osallisuutta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia tukevia mittareita. Tiimi aloitti myös seurannan ja arvioinnin lomakkeiden ja käytäntöjen yhtenäistämisen. Webropol-työvälineen käyttöä tehostettiin, ja sen avulla kerätään jatkossa suurimmaksi osaksi palautteet sekä osallistujilta että yhteistyötahoilta. Jäsenyhdistyskoulutuksissa hyödynnetään myös Sivis-opintokeskuksen palaute- ja arviointijärjestelmää.

Toimintavuoden tulosten ja vaikutusten arviointi perustui työntekijöiden itsearviointiin, joka toteutettiin toiminnoittain sekä kyselynä henkilöstöpäivillä. Itsearvioinnin taustamateriaaleja olivat toimintojen seuranta- ja arviointiaineistot, vuoden 2016 itsearviointitulokset, henkilöstötulokset ja liiton hallituksen linjaukset.

Itsearviointi ja muut arviointiaineistot toimivat osaltaan vuoden 2018 toiminnan suunnittelun tukena.

Toimintojen itsearvioinnin pohjalta nousivat seuraavat vahvuudet:

- aito potilasjärjestö

- vuosikymmenien aikana kertynyt sisältöosaaminen kuntoutujalähtöisten kurssien, koulutusten ja tapahtumien toteuttamisessa
- vahvat yhteistyöverkostot ja kumppanuudet, jotka vahvistavat liiton roolia valtakunnallisesti.

Toimintojen itsearvioinnin pohjalta nousivat seuraavat kehittämistarpeet:

- digitalisaation ja muihin toimintaympäristön muutoksiin proaktiivisesti vastaaminen
- vaikutuksia ja vaikuttavuutta kuvaavan tiedon tuottaminen
- kansainvälisen kokemusosaaminen vahvistaminen liiton ja jäsenyhdistysten toiminnassa

Liittovaltuuston puheenjohtajan tervehdys

Mielenterveyden keskusliiton tehtävä on sääntöjensä mukaan toimia mielenterveyspotilaiden ja mielenterveyskuntoutujien yhdistysten keskus- ja yhteistyöjärjestönä, joka valvoo ja ajaa heidän etujaan yhteiskunnassa, toimii asiantuntijana heitä koskevissa kysymyksissä ja tuottaa heidän tarvitsemiaan palveluja.

Liitto tukee ja edistää jäsenyhdistysten vertaistuki- ja kansalaisjärjestötoimintaa sekä edistää ennaltaehkäisevää mielenterveys- ja päihdetyötä. Liiton tarkoitus on vähentää mielenterveysongelmiin liittyvää stigmaa sekä pyrkiä muutoinkin edistämään mielenterveyskuntoutujien asemaa ja oikeuksia yhteiskunnassa.

Toimintavuonna 2017 yhdeksi painopisteeksi nousi henkilöstön itsearvioinnin perusteella liiton palveluiden saatavuuden ja käyttäjälähtöisyyden kehittäminen. Tämä onkin tärkeää työtä, jotta jäsenyhdistykset, jäsenistö ja kaikki muutkin mielenterveyskuntoutajat kokisivat liiton jatkossakin omakseen.

Toisena painopisteenä samaisessa arviossa nostettiin reagointi toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin. Näistä hyvä esimerkki on vuosia valmisteltu sote-uudistus. Osana sosiaali- ja terveyssektorin uudistusta kuntoutuspsykoterapian järjestämisvastuu on siirtymässä Kelalta maakunnille. Tämä aiheuttaa haasteen terapian rahoitukseen ja tätä kautta asiakkaalle myönnettävään tukeen. Jopa puolet rahoituksesta on kattamatta. Pahimmillaan tämä voi tarkoittaa kuntoutuspsykoterapian huomattavaa vähentymistä. Tarpeen arvioinnin siirto maakunnille uhkaa myös lisätä alueellista eriarvoisuutta. Liiton onkin syytä seurata ja reagoida tarvittaessa ponnekkaastikin sote-uudistuksen mielenterveysasioita koskeviin, erityisesti toimintoja heikentäviin muutoksiin.

Mielenterveyden keskusliitto on noin 160 jäsenyhdistyksen ja 17.000 henkilöjäsenen maanlaajuinen kansalaisjärjestö. Jäsenistön lisäksi liitto tavoittaa suuren joukon kuntoutujia, läheisiä ja mielenterveystyön ammattilaisia. Liiton suurin vahvuus ja vahva paikallinen vaikuttavuus on sen laajassa yhdistysverkostossa. Sitä pitää vaalia ja kehittää.

Tervehtien

Jyrki Nieminen
Liittovaltuuston puheenjohtaja

LIITE I: Mielen terveyden keskusliiton eri toiminnot

Toiminto	Toiminnon tarkoitus	Toiminnon resurssit htv / €		Paikkakunta
Varsinainen toiminta (Ay)	Yleisavustuksena liiton toimintaan (kansalaisjärjestötoiminta, edunvalvonta)	16,3	1 550,0	Helsinki, Kuopio
Sopeutusmisvalmennus (Ak4)	Sopeutumisvalmennus (kuntoutumista tukeva toiminta)	7,6	832,6	Helsinki, Turku, Kuopio, Jyväskylä, Oulu
Jäsenyhdistysten tukeminen (Ak6)	Jäsenyhdistystoiminta (kansalaisjärjestötoiminta)	0,0	172,0	Helsinki, Kuopio
Työ- ja koulutusvalmennus (Ak12, ESR, Aspa-säätiö, STM)	Mielen terveyskuntoutujien työelämä- ja yhteiskuntaosallisuuden tukeminen (tiedotus, neuvonta ja koulutus), Osallisuutta osuuskunnista -ESR-hanke, Omat avaimet -hanke, Sipilän hallituksen VESOTE- ja MITU-kärkihankkeet	10,5	770,3	Helsinki, Kuopio, Oulu, Turku, Iisalmi
Neuvontapalvelut (Ak19, Turvaset)	Neuvontapalvelut (tiedotus, neuvonta, koulutus)	5,0	362,7	Helsinki, Jyväskylä, Kuopio, Turku, Rovaniemi
Kulttuuri- ja liikuntatoiminta (OKM)		1,0	100,7	Jyväskylä
		40,4	3 788,3	

LIITE II: Mielenterveyden keskusliiton liittovaltuuston jäsenluettelo

Puheenjohtaja: Jyrki Nieminen, Mieli Maasta ry

Varapuheenjohtaja: Mirva Heino, Tukiranka ry, Pori

Jäsenet:

Janne Gustafsson (**Hyvän mielen pelit**)

Vesa Himanen (**Ristiinan mielenterveysyhdistys Rislä**)

Asko Husso (**Mielenterveysyhdistys Kello, Jyväskylä**)

Tiina Hyttinen (**Pohjois-Karjalan Mielenterveyden Tuki, Joensuu**)

Sami Juntunen (**Suomen Moniääniset**)

Mervi Juuri (**Suomen Moniääniset**)

Minja Jylhä-Ollila (**Outokummun mielenterveysyhdistys Välke**)

Ritva Kemppainen (**Tukiyhdistys Karvinen, Helsinki**)

Rosa-Maria Keskivaara (**Luova Hulluus**)

Mika-Petri Lauronen (**Kaksisuuntaiset ry**)

Kari Luotomäki (**Kuopion Mielenterveyden tuki**)

Ilkka Malinen (**Pollesta Potkua ry**)

Jukka Niemi (**Seinäjoen Alueen Mielenterveysyhdistys Samy**)

Hilkka Niskanen (**Luova Hulluus**)

Satu Ojala (**Mielenterveysyhdistys Kaippari**)

Sanna Puusaari (**Virike, Mikkeli**)

Veli-Matti Saajala (**Turun Mielenterveysyhdistys Itu**)

Seppo Sundman (**Mielenterveysyhdistys Kaippari, Raasepori**)

Mikael Söderström (**KoKoA – koulutetut kokemusasiantuntijat**)

Raimo Tilli (**Kuopion Mielenterveyden tuki**)

Arja Tuomioja (**Tukiyhdistys Karvinen, Helsinki**)

Pia Vahekoski (**Porin Mielenterveysyhdistys Hyvis**)

Maritta Virnes-Torvinen (**Raahen Psykye**)

Johanna Virta-Räikkönen (**Viitasaaren mielenterveysyhdistys Muikku**)

Päivi Vuokila-Olkkonen (**Hyvän mielen talo, Oulu**)

LIITE III: Mielenterveyden keskusliiton hallituksen jäsenluettelo 6/2017 alkaen

Puheenjohtaja: Tarmo Raatikainen

Varapuheenjohtaja: Markus Raivio

Jäsenet:

Sirpa Ahola-Laurila

Hannu Alén

Heidi Järvinen

Markus Lustig

Esa Nordling

Pekka Rompasaari

Mimmi Tick

LIITE IV: Mielenterveyden keskusliiton hallituksen työryhmät

Työryhmä	Puheenjohtaja ja sihteeri	Työryhmän jäsenet
Järjestö- ja ansiomerkkityöryhmä	Markus Lustig Silja Lepistö Maie Puusaar	Kari Kuittinen Asko Husso Seppo Sundman Luca Nordfors Martti Hanhela Mimmi Tick
Edunvalvontatyöryhmä	Ilkka Malinen Merja Karinen	Johanna Virta- Räikkönen Tarmo Raatikainen Hilkka Niskanen
Liikunta- ja kulttuurityöryhmä	Esa Nordling Kati Rantonen	Eino Parvinen Heli Saarinen Seppo Sundman Anne- Maria Valkama Wille Härkönen
Omais- ja läheistentyöryhmä	Satu Ojala Tarja Tikkanen	Sanna Hyry

LIITE V: Mielenterveyden keskusliiton jäsenyhdistykset 31.12.2017

Ala-Satakunnan Mielenterveysyhdistys ry
Asukasyhdistys Neljäs Avain ry
Balanssi ry
Emppis ry
Enon Mielenterveysyhdistys Sähke ry
Espoon mielenterveysyhdistys EMY ry
Etelän-SYLI ry
Etelä-Pirkanmaan mielenterveysyhdistys Tuike ry
Haminan Mielenterveysyhdistys Hami ry
Hankasalmen Tuikku ry
Heinäveden Mielenterveysyhdistys ry
Hyrnsalmen Mielen Tuki ry
Hyvän mielen pelit ry
Hyvän mielen talo ry
Hämeenkyrön Sarastus ry
Hämi ry
lin Seudun Jata ry
Iisalmen Mielenterveystuki ry
Ikaalisten Mielihyvä ry
Imatran Puutalo ry
Itäinen Tiimi ry
Itä-Suomen Syli ry
Jokilaaksojen Tiimi ry
Joutsenon Mielenterveys JOMI ry
Juankosken Soihtu ry
Juuan Mielenterveysyhdistys Mielekäs ry
Kaakkois-Suomen Syömishäiriöperheet ry
Kaavin MIE-TE ry
Kajaanin Hyvä Mieli ry
Kaksisuuntaiset ry
Kalajokilaakson Mielenterveysyhdistys Mielikit ry
Karkkilan mielenterveysyhdistys Mielekkäät ry
Keiteleen Mielenterveysyhdistys Kelu ry
Keski-Pohjanmaan Kokemustutkijat ry
Keski-Pohjanmaan Mielenterveysyhdistys Varaventiili ry
Keski-Savon Hoivakehitys ry
Keski-Uudenmaan Sopimuskoti ry
Kirkkonummen Seudun Mielenterveysyhdistys Kisu ry
Kiteen Mielenterveysyhdistys Pilke ry
Kiuruveden Varapäre ry
Kohti Valoa ry
KoKoA - Koulutetut Kokemusasiantuntijat ry
Kolarin Koheltajat ry

Kontiolahden Mielenterveysyhdistys Porina ry
Kuopion Mielenterveyden Tuki ry
Kuusamon Mielenterveyden Tuki ry
Laitilan Seudun Mty LaitSeMiele ry
Lakeuden Loimu ry
Lappeenrannan Seudun Mielenterveysyhdistys ry
Laukaan Mielenterveysyhdistys SARASTUS ry
Leikkiväki ry
Lempäälän seudun Valotuikut ry
Leppävirran MT-TUKI ry
Loimaan seudun mty Savikki ry
Lounais-Suomen SYLI ry
Luova Hulluus ry
Maahanmuuttajien Päihde ja Mielenterveysongelma ry
Miehikkälän mielenterveysyhdistys ry
Mielen ry
Mielen Tie ry
Mielentaide ry
Mielenterveyden Ystävät ry
Mielenterveysyhdistys Ankkuri ry
Mielenterveysyhdistys Etappi ry
Mielenterveysyhdistys Helmi ry
Mielenterveysyhdistys Hyvinkään Verso ry
Mielenterveysyhdistys ILO ry
Mielenterveysyhdistys Kaippari ry
Mielenterveysyhdistys Kello ry
Mielenterveysyhdistys Kynkkä ry
Mielenterveysyhdistys Merituuli ry
Mielenterveysyhdistys Mielikki ry
Mielenterveysyhdistys Neilikka ry
Mielenterveysyhdistys Salmi ry
Mielenterveysyhdistys Vernetti ry
Mielenvireys ry
Mieli Maasta ry
Mäntsälän mielenterveysyhdistys Kasvu ry
Neuropsykologinen mielenterveysyhdistys Nepsy ry
Nilsin Virkistys ry
Nivalan Mielenterveysyhdistys Lyhty ry
Nokian mielenterveysyhdistys Miete ry
Nuuskakairan mielenterveysyhdistys ry
Oriveden mielenterveysyhdistys Lumo ry
Outokummun Mielenterveysyhdistys Välke ry
Paltamon Mielenterveysyhdistys Leppäkertut ry
Palveluyhdistys Kaseva ry
Paniikkihäiriöyhdistys ry
Parikkalan seudun mielenterveysyhdistys ry
Parkanon seudun mielenterveysyhdistys Toivo ry

Pelastakaa perheet ry
Pertunmaan Mielenterveysyhdistys ry
Pielaveden Miete ry
Pietarsaaren Seudun Mty Ystävät ry
Pohjanmaan Kuusistokoti ry
Pohjanmaan sosiaalipsykiatrinen yhdistys ry
Pohjanmaan-SYLI ry
Pohjois-Karjalan Mielenterveyden tuki ry
Pohjois-Kymen mty Pohjatuuli ry
Pohjois-Suomen SYLI ry
Pollesta Potkua ry
Porin Mielenterveysyhdistys Hyvis ry
Porin Ponitalli ry
Porvoon seudun mielenterveysyhdistys ry
Psykososiaalinen ryhmä Sympis ry
Pudasjärven Kajastus ry
Punkalaitumen mielenterveysyhdistys ry
Puolangan Miete ry
Pyhäjokialueen mielenterveysyhdistys Käsikkäin ry
Pyhäjärven Nativa ry
Päijät-Hämeen Mielenterveystyön Tuki MIETE ry
Pälkäneen mielenterveysyhdistys Tuike ry
Raahen Psykye ry
Ranuan Mielenterveysyhdistys Kalakaani ry
Rauman mielenterveysyhdistys Friski Tuult ry
RAUTANEN ry
Rautavaaran Mielenterveysyhdistys Kipari ry
Riihimäen MT-yhdistys ry
Ristiinan mielenterveysyhdistys Risla ry
Savolaiset Selviytyjät ry
Seinäjoen Alueen Mielenterveysyhdistys SAMY ry
Siikalatvan mielenterveysyhdistys Suopursut ry
Siilinjärven Virkistys ry
Siput ry
Sireena ry
Sisä-Suomen SYLI ry
Sonkajärven Mielenterveyskerho ry
Sotkamon Mielenterveyden tuki ry
Suomen Moniääniset ry
Suomen naisten mielenterveysyhdistys ry
Suomen Psykologisen Instituutin Kannatusyhdistys ry
Suomen skitsofreniayhdistys ry
Suomen trauma- ja dissosiaatioyhdistys Disso ry
Säpikäs ry
Taiteen Sulattamo ry
Terve Mieli ry
Tornionseudun mielenterveysyhdistys ry

Tukea Persoonallisuushäiriöisten uhreille TUPU ry
Tukiranka ry
Tukiyhdistys Karvinen ry
Tukiyhdistys Majakka ry
Turun Mielenterveysyhdistys Itu ry
TURVALINKKI ry
Tuupovaaran Mielenterveysyhdis Kajastus ry
Tuupari-Virolahden Mielenterveyden Tuki ry
Tuusniemen Mielenterveysyhdistys Tuikku ry
Tuusulan seudun mty Tuumi ry
Vaasan Mielenterveystoiminnan Tuki ry
Valoisa Koti ry
Vammalan seudun mielenterveysyhdistys VoiMia ry
Vantaan Mielenterveysyhdistys Hyvät Tuulet ry
Varkauden Seudun Mielenterveysväki ry
Varpaisjärven mielenterveysyhdistys Syke ry
Vertaistuki Agora ry
Viisiokuntien mielenterveysyhdistys ry
Viitasaaren mielenterveysyhdistys Muikku ry
VIRIKE ry
Virtain Mielenterveysyhdistys ry
Vuolijoen Hyminä ry
Yhdessä ry
Ylä-Karjalan mielenterveysyhdistys ry
Ylöjärven mielenterveysyhdistys Tammi ry
Ääneseudun Ilona ry
Yhteensä 163 jäsenyhdistystä, jäseniä yhteensä 17 218

LIITE VI: Mielenterveyden keskusliiton yhteistyöryhmät ja -verkotot

1. Vaikuttamistoimintaan liittyvät työryhmät ja verkostot

Liiton vaikuttamistyöhön kuuluvat useat työryhmä- ja verkostoedustukset, joissa työskennellään yhdessä muiden toimijoiden kanssa vaikuttamistoiminnan tavoitteiden saavuttamiseksi.

Yhteistyötahot muodostuvat perinteisesti muiden vammaisjärjestöjen edustajista, mutta myös laajemmin muista kolmannen sektorin toimijoista, julkisen palvelujärjestelmän toimijoista sekä päättäjätahoista.

Yhteistyö on kansallista ja kansainvälistä vaikuttamistyötä.

Yhteistyökumppanit, joiden hallinnossa olemme mukana:

A-klinikkasäätiö, hallitus, Olavi Sydänmaanlakka (olavi.sydanmaanlakka@mtkl.fi, puh. 050 363 9920)

Aspa Palvelut Oy, hallitus, Olavi Sydänmaanlakka (olavi.sydanmaanlakka@mtkl.fi, puh. 050 363 9920)

Aspa-säätiö, hallitus, Olavi Sydänmaanlakka (olavi.sydanmaanlakka@mtkl.fi, puh. 050 363 9920)

EANP-Fin, Euroopan köyhyyden ja syrjäytymisen vastainen verkosto, hallitus Merja Karinen (merja.karinen@mtkl.fi, puh. 050 561 7416)

Julia Mannisen säätiö, hoitokunnan jäsen Olavi Sydänmaanlakka (olavi.sydanmaanlakka@mtkl.fi, puh. 050 363 9920)

KRIS Etelä-Suomi, hallituksen puheenjohtaja, Olavi Sydänmaanlakka (olavi.sydanmaanlakka@mtkl.fi, puh. 050 363 9920)

Lilinkotisäätiö, Merja Karinen (merja.karinen@mtkl.fi, puh. 050 561 7416) varalla Pirkko Jantunen (pirkko.jantunen@mtkl.fi, puh. 040 513 6213)

Naantalin Karvetin Klubitalo ry, hallitus, Pirjo Metsäranta (pirjo.metsaranta@mtkl.fi, puh. 040 562 4773) varalla Milla Ristolainen (milla.ristolainen@mtkl.fi, puh. 040 450 6884)

Nuorisooasuntoliitto, hallituksen jäsen Heini Kapanen, heini.kapanen@mtkl.fi, puh 046 9200564).
Päijät-Hämeen sosiaalipsykiatrinen säätiö, hallituksen jäsen Heini Kapanen, heini.kapanen@mtkl.fi, puh 046 9200564)

Raina-säätiö, hallintoneuvosto, Pirjo Metsäranta (pirjo.metsaranta@mtkl.fi, puh. 040 562 4773)

Rovaniemen klubitalo Roihula, johtoryhmä, Tarja Löf (tarja.lof@mtkl.fi, puh. 0400 500 288)

Soveli ry , hallitus (Olavi Sydänmaanlakka ja Kati Rantonen)

Suomen Aivot ry, hallitus, Jyrki Rinta-Jouppi (jyrki.rinta-jouppi@mtkl.fi, puh. 046 850 7587)

Muut työryhmät ja verkostot:

Ahkeruusrahatyöryhmä

Aikakauslehtien liitto

Aspa, Omat avaimet-projekti(STEA), ohjausryhmä

Aspa, Mintressi-projekti (STEA), ohjausryhmä

Aspa, Digi haltuun -hanke (STEA), ohjausryhmä

Apu Terveys toimitusneuvosto

Avokuntoutusverkosto

Julkulan sairaalan vertaistukiryhmän

kehittämistyöryhmä KOMPASSI – SOSTE ry

Arviointi- ja kehittämisverkosto Kujato (Helsingin

Kurvin alueen järjestöt) yhteistyöverkosto

Kuluttajaparlamentti
Kuntoutusverkosto (KUIVE)
Liikkuva Mieli-verkosto
Länsi-Suomen KASTE-hanke: Palvelumuotoilulla parempia palveluja riskiryhmille PPPR-hanke
Mielenterveyspooli
Mielenterveyspoliittinen neuvottelukunta
Morfeus-hanke ohjausryhmä
Oikeus oppimiseen neuvottelukunta
OKM: Mielenterveysalan liikunnan kehittämissuosituksen
Oulun seudun mielenterveys- ja päihdeneuvosto
Oulun yliopisto, täydentävien opintojen keskus TOPIK

Päihde- ja mielenterveysjärjestöjen yhteinen tutkimusohjelma MIPA- projekti ohjausryhmä
Rakentava vuorovaikutus -projekti (STEA), ohjausryhmä
Rivakka ote hallituksen kärkihanke, ohjausryhmä
SADe sot -ohjelman Sosiaali- ja terveysalan palvelukokonaisuuden klusteriryhmä Soste
SoveLi ry
Sopeutumisvalmennuksen kehittämistyöryhmä (RAY:n koolle kutsuma ja koordinoima)
STM: Itsemääräämisoikeuden rajoittamista koskevan lainsäädännön valmistelutyöryhmä
STM: Itsemääräämisoikeustyöryhmän toimeenpano-ohjelmaa valmisteleva työryhmä
STM: Osatyökykyiset työssä -ohjelma
STM: Sosiaalihuoltolain uudistamista koskeva taustaryhmä
Suomalaisen työn liitto
Suomen Potilasturvallisuusyhdistyksen Potilasjaoksen asiantuntijaryhmä
Tahdonvastaisten toimenpiteiden vähentäminen -työryhmä (Kuopion yliopistollinen sairaala)
Terveiden ja hyvinvointilaitoksen pakon käytön vähentämistä ja potilasturvallisuuden lisäämistä selvittävä työryhmä ja sen pohjoismaalainen verkosto
Työterveyslaitos, STM: Työn muokkauksen keinot kun mielenterveydenhäiriö vaikuttaa työkykyyn - opas, ohjausryhmä jäsenyys
Valo ry Vammaisfoorumi
Vammaisfoorumin työllisyysryhmä
Vammaisfooruminvaikuttajaverkosto
Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin ja Turun Psykiatrian organisaatioiden yhdistymistä valmisteleva työryhmä
VATES välityömarkkinaryhmä
VF:n vammaispalvelulain uudistamista käsittelevä taustatyöryhmä VF:n sosiaalihuoltolain uudistusta seuraava työryhmä
VNY Vammaisjärjestöjen nuorisoyhteistyö

2. Kehittämistyöhön liittyvät työryhmät ja verkostot

Toimintavuonna yhteistyökumppaneiden ja uusien verkostojen määrä kasvoi. Toiminnan kehittämiseen liittyviin työryhmiin osallistuvat kaikki liiton työntekijät oman asiantuntemuksensa mukaisesti.

Kehittämiseen liittyvää yhteistyötä tehdään muiden toimijoiden projekteissa sekä kansallisissa ja kansainvälisissä yhteistyöverkostoissa ja työryhmissä.

Projektiyhteistyö

A-klinikkasäätiö, Lasinen lapsuus – Sirpaleinen mieli -projekti iiA-klinikkasäätiö, Nuortenlinkki

Aalto Yliopisto, Morfeus hanke
Epilepsialiitto, Työtä tekijöille projekti
Helsingin Diakonissalaitos, VAMOS Turku hanke
Hyvän mielen talo ry, Mielipaletti-projekti
Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Pelaten terveeks? -hanke
Keski-Suomen sairaanhoitopiiri, Läheisväkivallan ehkäisyn kansallinen osaamiskeskus
-hanke Lihastautiliitto, Duuni-mentori
Myllyhoitoyhdistys, Ruoka ja riippuvuus hanke
Palvelumuotoilulla parempia palveluja riskiryhmille – PPPR-hanke/Länsi-Suomi
(Kaste) Päijät-Hämeen Sosiaaliturvayhdistys ry, Päijät-Hämeen
Kumppanuusverkosto projekti Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ry,
Kiiipula, Osallisuutta osuuskunnista ESR-projekti, ohjausryhmä
Hyvällä Mielellä Vedessä hanke Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, Green care
Etelä-Suomen hanke Validian/Invalidiliiton asumispalvelut, EPA-projekti
Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri, Mielen terveystalo-hanke

Kehittämissyhteistyö:

Demos Helsinki
EAPN-Fin, Köyhyys- ja terveystyöryhmä
Kelan vammaisasiakasraati
Kelan vammaisetusasiakastyöryhmä
Kokemusasiatuntijuuden kehittämisverkosto (MIEPÄ)
Kuka kuuntelee köyhää verkosto
Kunnossa Kaiken Ikää -ohjelma
Kupittaaan foorumi, Turun psykiatrian ja järjestöjen yhteinen
yhteistyöverkosto Kyvyt käyttöön -työhönvalmennuksen kehittämisryhmä
(VATES)
Lapin sairaanhoitopiirin potilas- ja omaisneuvosto
MIDAS/Mielen terveyden edistämisen yhteistyöverkosto
Kuopio
Mielen terveystoimijoiden verkosto (Jyväskylä)
Mikkelin seudun mielen terveystoimijat
MPNET – Mielen terveys- ja päihdetyön yhteistyöverkosto,
NUORET -verkosto
MIEPÄ-verkosto
Omaisfoorumi, Hyvän mielen talo
Osaamis- ja palvelukeskus Majakka (Kuopio)
Oulun yliopiston täydennyskoulutuskeskus (TOPIK)
Pohjois-Savon kuntoutuksen asiakasyhteistyötoimikunta
Potilas- ja kansanterveysjärjestöjen yhteistyöryhmä
(POTKA)
Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveysyhtymän mielen terveystyön
neuvottelukunta Pääkaupunkiseudun Neuvontaverkosto
Recovery-työryhmä
Sopeutumisvalmennuksen kehittämisryhmä (RAY)
Sosiaalialan osaamiskeskus Verso
SOSTE:n alueverkostot
Toimiva arki ja saavutettava ympäristö -tutkimusryhmä (Turun ammattikorkeakoulu)
Täydentävien opintojen keskuksen Ratkaisukeskeisen psykoterapeuttikoulutuksen ohjausryhmä (Oulun
yliopisto)
Vammaisjärjestöjen Nuorisoyhteistyöverkosto (VNY ry)
Vanhustyön järjestöjen Vahva-verkosto
Välityömarkkinoiden kehittämisryhmä (VATES)
YTY:n kansanterveyden neuvottelutyöryhmä, järjestöjen sosiaaliturvaopastyöryhmä

Kansainvälinen yhteistyö

CEFEC, Confederation of European social Firms, Employment initiatives and social Co-operatives LUNDBECK
RIFI ry, Rehabilitational International Finnish Committee
Mental Health Europe
NFSMH, Nordisk Förening för Social och Mental Hälsa

LIITE VII: Mielen terveyden keskusliiton tuloslaskelma ja tase

TULOSLASKELMA

	1.1.-31.12.2017	1.1.-31.12.2016
Varsinainen toiminta		
Tuotot		
Avustukset STEA	1 918 495,09	1 962 043,44
Avustukset OKM	95 000,00	91 180,04
Muut avustukset	175 541,05	137 034,41
Muut tuotot	215 564,24	425 776,46
Tuotot yhteensä	2 404 600,38	2 616 034,35
Kulut		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-1 852 017,67	-1 802 397,72
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-331 725,08	-321 273,63
Muut sivukulut	-36 876,27	-75 408,26
Henkilöstökulut yhteensä	-2 220 619,02	-2 199 079,61
Poistot	-41 186,91	-49 164,71
Muut varsinaisen toiminnan kulut	-1 717 337,46	-1 762 138,58
Kulujäämä	-1 574 543,01	-1 394 348,55
Varainhankinta		
Tuotot	96 666,32	66 241,00
Kulut	-24 871,75	-8 665,13
Varainhankinta yhteensä	71 794,57	57 575,87
Kulujäämä	-1 502 748,44	-1 336 772,68
Sijoitus- ja rahoitustoiminta		
Tuotot	744,67	742,29
Kulut	-38 612,81	-5 126,26
Sijoitus- ja rahoitustoiminta yhteensä	-37 868,14	-4 383,97
Kulujäämä	-1 540 616,58	-1 341 156,65
Yleisavustukset		
Yleisavustua STEA	1 510 879,00	1 346 285,55
Yleisavustukset yhteensä	1 510 879,00	1 346 285,55
Tilikauden yli-/alijäämä	-29 737,58	5 128,90

TASE	31.12.2017		31.12.2016	
VASTAAVAA				
PYSYVÄT VASTAAVAT				
Aineettomat hyödykkeet				
ATK-ohjelmat	4 347,30		9 481,30	
Muut aineettomat hyödykkeet	414 416,41	418 763,71	448 952,41	458 433,71
Aineelliset hyödykkeet				
Koneet ja laitteet	0,00		827,22	
Kalusto ja muu irtain	0,00	0,00	689,69	1 516,91
Sijoitukset				
Osuudet saman konsernin yrityksissä	0,00		28 409,40	
Toimitilaosakkeet	196 939,35		196 939,35	
Muut osakkeet ja osuudet	5 272,30	202 211,65	5 272,30	230 621,05
		620 975,36		690 571,67
VAIHTUVAT VASTAAVAT				
Pitkäaikaiset saamiset				
Muut saamiset	7 134,32	7 134,32	10 390,91	10 390,91
Lyhytaikaiset saamiset				
Myyntisaamiset	23 518,18		18 472,02	
Saamiset saman konsernin yrityksiltä	1 478,54		3 768,70	
Siirtosaamiset	78 021,63	103 018,35	59 119,11	81 359,83
Rahat ja pankkisaamiset		282 716,51		661 637,12
		392 869,18		753 387,86
VASTAAVAA YHTEENSÄ		1 013 844,54		1 443 959,53
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
Edellisten tilikausien yli-/alijäämät		123 236,64		118 107,74
Tilikauden yli-/alijäämä		-29 737,58		5 128,90
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ		93 499,06		123 236,64
VIERAS PÄÄOMA				
Pitkäaikainen				
Lainat rahoituslaitoksilta		83 333,28		149 999,96
Lyhytaikainen				
Lainat rahoituslaitoksilta	66 666,68		66 666,68	
Saadut avustussennakot	205 203,44		548 338,25	
Ostovelat	60 056,77		107 752,25	
Velat saman konsernin yrityksille	0,00		509,05	
Muut velat	40 712,43		38 686,66	
Siirtovelat	464 372,88	837 012,20	408 770,04	1 170 722,93
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		920 345,48		1 320 722,89
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		1 013 844,54		1 443 959,53